

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Číslo poverenia: 400/01
zo dňa: 07.05.2013
a jeho Dodatok č. 1
zo dňa 28.06.2013

Počet výťahkov: 2
Výtlačok číslo: 1
Počet strán: 32
Počet príloh: 0

PROTOKOL

**o výsledku kontroly
efektívnosti vynakladania verejných prostriedkov pri prevádzkovaní osobnej železničnej
dopravy v rokoch 2011 až 2012 na Železničnej spoločnosti Slovensko, a.s.
č. KA-025/2013/1060**

Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.

Bratislava august 2013

**Protokol
o výsledku kontroly**

Podľa poverenia predsedu Najvyššieho kontrolného úradu SR č. 400/01 zo dňa 07.05.2013 a Dodatku č.1 k povereniu zo dňa 28.06.2013 vykonali:

Mgr. Pavol Marko	vedúci kontrolnej skupiny
Ing. Jaroslav Áč	člen kontrolnej skupiny
Ing. Tibor Škula	člen kontrolnej skupiny
Ing. Ivana Kozubíková	členka kontrolnej skupiny
Ing. Igor Blaško	člen kontrolnej skupiny

kontrolu efektívnosti vynakladania verejných prostriedkov pri prevádzkovaní osobnej železničnej dopravy v rokoch 2011 až 2012 na Železničnej spoločnosti Slovensko, a.s.

Účelom kontroly bolo preveriť hospodárnosť vynakladania verejných prostriedkov vyplývajúcich zo zmlúv o výkone vo verejnom záujme a efektívnosti prepravy pri prevádzkovaní osobnej železničnej dopravy za roky 2011 a 2012.

Kontrola bola vykonaná v čase od 17.05.2013 do 20.08.2013 v sídle Železničnej spoločnosti Slovensko, a.s., Rožňavská 1, 832 72 Bratislava – Nové Mesto, IČO 35914939 za kontrolované obdobie 2011 a 2012 (v prípade hodného zreteľa aj predchádzajúce obdobie, resp. k 30.06.2013).

Predmetom kontroly bolo preveriť hospodárnosť a efektívnosť pri nakladaní s verejnými prostriedkami poskytnutými na základe zmluvy o výkonoch vo verejnom záujme pre prevádzkovanie osobnej železničnej dopravy, vrátane plnenia revitalizačných opatrení v oblasti osobnej dopravy.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

1 Vymedzenie pôsobnosti a postavenie kontrolovanému subjektu

Železničná spoločnosť Slovensko, a.s. (ďalej len „ZSSK“ alebo „spoločnosť“) je akciová spoločnosť so sídlom v Slovenskej republike, založená dňa 13.12.2004 a zapísaná do Obchodného registra SR od 01.01.2005. Spoločnosť bola založená zakladateľskou listinou vo forme notárskej zápisnice N 511/2004, Nz 89827/2004 rozdelením obchodnej spoločnosti Železničná spoločnosť, a.s., Drieňová 24, 829 09 Bratislava IČO: 35 828 226 v zmysle príslušných ustanovení Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb.

V zmysle Stanov Železničnej spoločnosti Slovensko, a.s. zo dňa 06.04.2011 je jej jediným akcionárom Slovenská republika. Práva akcionára na Valnom zhromaždení vykonáva Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len „MDVRR SR“ alebo „ministerstvo“).

Vnútnú organizáciu ZSSK upravujú zakladateľská listina, stanovy a organizačný poriadok ZSSK.

Kontrolou bolo zistené, že ZSSK má vypracovanú štandardnú internú predpisovú základňu, ktorá bola primerane aktualizovaná a prístupná príslušným organizačným zložkám v jej pôsobnosti a jej zamestnancom.

V mene spoločnosti konajú a podpisujú vždy spoločne najmenej dvaja členovia predstavenstva, z ktorých jeden je predseda alebo podpredseda predstavenstva. Predseda predstavenstva zároveň vykonáva funkciu generálneho riaditeľa spoločnosti.

Predmet podnikania spoločnosti je definovaný v bode VI výpisu z Obchodného registra SR a je ním najmä prevádzkovanie prepravy osôb na celoštátnych a regionálnych dráhach a činnosti s tým súvisiace. ZSSK je podľa zákona č. 514/2009 Z. z. o doprave na dráhach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o doprave na dráhach“) dráhovým podnikom, ktorého predmetom činnosti je poskytovanie dopravných služieb na dráhe na základe licencie.

Ministerstvo ako objednávateľ dopravných služieb za účelom zaručenia ich bezpečnosti, efektivity a kvality (a za určené cestovné) uzatvorilo v decembri 2010 so ZSSK Zmluvu o dopravných službách vo verejnom záujme. ZSSK ako dopravca na základe uvedenej zmluvy poskytuje výkony, ktoré by ako podnikateľ z hľadiska svojich obchodných záujmov, najmä pre ekonomickú nevýhodnosť neposkytoval vôbec, alebo neposkytoval v požadovanom rozsahu alebo kvalite, alebo neposkytoval za regulované cestovné.

2 Program revitalizácie železničných spoločností

Program revitalizácie železničných spoločností (ďalej len „program revitalizácie“) bol schválený uznesením vlády SR č.188/2011 zo dňa 16.03.2011 (ďalej len „UV SR č. 188“).

Jeho cieľom bolo stanoviť ozdravný plán slovenských železníc a zaviesť poriadok do štátneho financovania železničného sektora, najmä eliminovať disproporcie medzi objemom výkonov objednávaných a uhrádzaných štátom, pozdvihnúť slovenské železnice z ich súčasného nepriaznivého stavu na racionálne hospodáriace štátne železničné subjekty, efektívne narábajúce s finančnými zdrojmi a dosiahnuť tak ich stabilizované vyrovnané hospodárenie.

Zároveň boli definované opatrenia nevyhnutné na revitalizáciu súčasného stavu železničnej dopravy na ekonomicky efektívny druh dopravy. Výsledkom malo byť dosiahnutie vyrovnaného hospodárenia ZSSK pri zachovaní jestvujúceho štandardu poskytovaných dopravných služieb v železničnej osobnej doprave.

V zmysle programu revitalizácie ZSSK prijala opatrenia zamerané najmä na zníženie nákladových položiek a na zvýšenie tržieb.

Opatrenia na zníženie nákladových položiek súviseli najmä:

- s prehodnotením existujúcich zmlúv a znížením nákladov elektronickými aukciami,
- s prevodom vybraných stredísk pre zabezpečenie technicko-hygienickej údržby vozidiel od Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia, a.s. (ďalej len „ZSSK CARGO“),
- so zrušením 191 pracovných miest v manažmente spoločnosti k 01.04.2011,
- s investovaním do majetku spoločnosti len v rozsahu vlastných zdrojov,
- s dôsledným prehodnotením existujúcich investičných záväzkov ZSSK,
- so zosúladením skutočných výkonov osobnej dopravy s objednávkou MDVRR SR,
- s redukciou vlakov a znížením výkonov o 2,1 mil. vlakových km na úroveň 30,3 mil. vlakových km a v tejto súvislosti úsporou 10 900 000,00 Eur,
- so zrušením 374 vlakov,
- so zrušením 74 vlakov v určitom úseku jazdy,
- so zmenením úrovne obmedzenia zmeniť ich jazdy pri 36 vlakoch (na určité dni v týždni),

- s úplným zastavením dopravnej obsluhy železničnou osobnou dopravu na tratiach Plešivec – Muráň, Štúrovo – Štúrovo št. hr., Fiľakovo – Šiatorská Bukovinka št. hr., Medzilaborce mesto – Medzilaborce št. hr., Bratislava Nové Mesto – Bratislava – Petržalka.

Komplexnými úspornými opatreniami plánovala ZSSK zabezpečiť úsporu celkových nákladov v roku 2011 oproti úrovni roku 2010 o 15 600 000,00 Eur, optimalizovať zamestnanosť v ZSSK znížením o 100 pracovných miest k 01.04.2011, o 131 pracovných miest k 01.05.2011, o 130 pracovných miest k 01.01.2012, o 130 pracovných miest k 01.01.2013, o 130 pracovných miest k 01.01.2014.

Opatrenia ZSSK na zvýšenie tržieb pre dosiahnutie vyrovnaného hospodárenia boli zamerané najmä:

- na zmenu obchodnej politiky spoločnosti a selektívne zvýšenie cestovného (každoročný nárast barému o 5 % ročne až do roku 2013) s predpokladom každoročného zvýšenia tržieb o cca 1 300 000,00 Eur,
- na optimalizáciu grafikonu vlakov osobnej prepravy a v spolupráci so ŽSR aj polohy zastávok,
- na vykonávanie aktívnej obchodnej politiky,
- na nápravu deformácie súčasnej tarify,
- na vytvorenie konkurenčnej cenovej politiky tak, aby sa železničná doprava nestala neschopnou konkurencie vo vzťahu k autobusovej doprave,
- na odpredaj nepotrebných vozidiel a iného majetku elektronickými aukciami.

Program revitalizácie predpokladal splnenie opatrení podľa jednotlivých termínov postupne tak, aby v roku 2013 spoločnosť v nadväznosti na ďalšie opatrenia zo strany štátu hospodárila vyrovnanne.

Kontrolou bolo zistené, že ZSSK, nadväzne na uznesenie PS z júna 2012, vyhodnotila plnenie prijatých opatrení z programu revitalizácie v novembri 2012 a zistené boli tieto skutočnosti:

Opatrenia na zníženie nákladových položiek:

- ZSSK nesplnila opatrenie na znižovanie nákladov logistiky uplatnením elektronických aukcií a prehodnotením existujúcich zmlúv (predpokladaná ročná úspora cca 8 900 000,00 Eur) ani v roku 2011, kedy počet elektronických aukcií dosiahol počet 89 s úsporou 315 tis. Eur a ani v roku 2012, kedy počet elektronických aukcií dosiahol počet 112 s úsporou 1 020 000,00 Eur. Dosiahnutú úsporu ZSSK vypočítala ako rozdiel výslednej ceny po elektronickej aukcii v porovnaní s predloženou cenovou ponukou pred elektronicou aukciou.
ZSSK uvedený stav zdôvodnila tým, že nastavenie predpokladanej ročnej úspory v programe revitalizácie bolo nereálne.
- ZSSK nevyhodnotila ďalšie znižovanie nákladov outsourcingu, ktoré bolo závislé od zabezpečenia prevodu vybraných stredísk pre zabezpečenie technicko-hygienickej údržby vozidiel od ZSSK CARGO ešte pred vstupom strategického investora do tejto spoločnosti.
- ZSSK nesplnila svoj záväzok zoštíhlenia manažmentu spoločnosti o 191 pracovných miest (bez vplyvu na výkony firmy; reálne ide o 100 pracovných miest, ostatné sú aktuálne neobsadené) k 01.04.2011 s dosiahnutou reálnou ročnou úsporou vo výške 0,88 mil. Eur, ktorá v ďalších rokoch narastie na 1 300 000,00 Eur (dôvodom je vyplatenie odstúpného v prvom roku) a k 01.05.2011 zoštíhlila manažment spoločnosti iba o 81 miest.

- ZSSK nesplnila svoj záväzok investovania do majetku spoločnosti len v rozsahu, ktorý zodpovedá vlastným zdrojom vygenerovaným činnosťou. Výnimku predstavovalo dofinancovanie investičných projektov z Operačného programu Doprava (ďalej len „OPD“), ktoré boli financované z dlhodobých bankových úverov. Kontrolou bolo zistené, že v roku 2011 predstavovali vlastné zdroje ZSSK vrátane OPD celkovú sumu 71 558 000,00 Eur v porovnaní s investičným plánom, ktorý predstavoval 100 366 000,00 Eur. V roku 2012 predstavovali vlastné zdroje vrátane OPD 134 871 000,00 Eur v porovnaní s investičným plánom 173 232 000,00 Eur (rozdiel je v prijatí úveru na úhradu kúpy technicko-hygienického úseku od ZSSK CARGO na základe rozhodnutia akcionára).
Podľa ZSSK jednou z možností ako uvedený stav riešiť je dôsledné prehodnotenie existujúcich investičných záväzkov (zníženie, resp. rozloženie na dlhšie obdobie) a investovanie len do výšky disponibilných zdrojov, čo by umožnilo splácať investičné úvery (okrem úverov Eurofima). Túto reštrikciu je potrebné vyvážiť možnosťou čerpať fondy EÚ na obnovu koľajových vozidiel (bez vplyvu na štátny rozpočet).
- ZSSK nesplnila svoj záväzok dať v roku 2011 do súladu skutočné výkony osobnej dopravy s objednávkou MDVRR SR, redukovať vlaky a znížiť výkony o 2,1 mil. vlakových km na úroveň 30,3 mil. vlakových km a usporiť 10 900 000,00 Eur. V roku 2011 skutočné výkony osobnej dopravy boli 31,148 mil. vlakových km, čo bolo vyššie o 2,8% v porovnaní s objednávkou MDVRR SR. V roku 2012 tento záväzok ZSSK splnila vďaka administratívne vyňatiu IC vlakov zo Zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme v rozsahu 1,12 vlakových km na úroveň 29,35 mil. vlakových km (plán revitalizácie bol 29,4 mil. vlakových km).
Dôsledkom tohto administratívneho kroku vznikla ničím nekrytá strata IC vlakov na úrovni 4 200 000,00 Eur.
- ZSSK nesplnila plán redukcie, ktorý predpokladal úplné zrušenie 374 vlakov, zrušenie 74 vlakov v určitom úseku jazdy a zmenu úrovne obmedzenia jazdy 36 vlakov (na určité dni v týždni). Od 01.05.2011 bolo úplne zrušených 215 vlakov, 57 vlakov bolo zrušených v časti úseku a 67 vlakov bolo obmedzených v čase.
- ZSSK splnila plán úplného zastavenia dopravnej obsluhy železničnou osobnou dopravou na tratiach Plešivec – Muráň, Štúrovo – Štúrovo št. hr., Filákov – Šiatorská Bukovinka št. hr., Medzilaborce mesto – Medzilaborce št. hr. a Bratislava Nové Mesto – Bratislava – Petržalka. Navyše v porovnaní s programom revitalizácie úplne zastavila ZSSK dopravnú obsluhu na trati Košice – Gyňov (okrem diaľkovej dopravy, 2 páry).
ZSSK od začiatku platnosti Grafikonu vlakovej dopravy 2012/2013 (ďalej len „GVD“), na základe rozhodnutia MDVRR SR, pokračovala v úplnom zastavovaní dopravnej obsluhy železničnou osobnou dopravou na tratiach Prievidza – Nitrianske Pravno a na Východnom Slovensku na tratiach Stará Ľubovňa – Plaveč, Plaveč – Čirč, Spišské Vlachy – Spišské Podhradie, Bánovce nad Ondavou – Veľké Kapušany a Jesenské – Turňa nad Bodvou (okrem diaľkovej dopravy, 4 páry vlakov). Uvedenými obmedzeniami dopravných výkonov ZSSK redukovala zamestnanosť o 131 pracovných miest k 01.05.2011 a predpokladala úpravami (znížením) podielu ZSSK na trhu železničnej osobnej dopravy (- 3 % ročne) ďalej znížiť zamestnanosť o 130 pracovných miest ročne.
- ZSSK nesplnila plán revitalizácie zabezpečiť komplexnými úspornými opatreniami úsporu celkových nákladov v roku 2011 oproti úrovni roku 2010 o 15,6 mil. Eur. V skutočnosti v roku 2010 boli náklady vykázané v sume 341 766 000,00 Eur a v roku 2011 predstavovali náklady 343 543 000,00 Eur. V tejto súvislosti bolo kontrolou zistené, že ZSSK zabezpečila úspory z komplexných úsporných opatrení len vo výške 1 777 000,00 Eur a to hlavne opatreniami, ktoré zhoršili dopravnú obslužnosť územia úplným zastavovaním dopravnej obsluhy železničnou osobnou dopravou rušením tratí.

- ZSSK najmä rušením dopravnej obsluhy územia splnila úlohu znižovania zamestnanosti k 01.04.2011, kedy znížila počet pracovníkov o 164 miest, k 01.05.2011 o 161 miest a k 01.11.2012 o 50 miest. Predtým došlo k 01.01.2012 k zvýšeniu o 2 miesta (vrátane navýšenia o 25 miest k 01.07.2011 vo Filákovce).
Od 01.02.2012 bola zamestnanosť ZSSK ovplyvnená kúpou prevádzok technicko-hygienickej údržby od ZSSK CARGO, s ktorou súvisel aj prechod 973 zamestnancov. Redukcia výkonov o 3% v 2012 nebola realizovaná. Kontrolou bolo zistené, že prevádzkovanie IC vlakov ZSSK realizovala mimo ZoDSVZ bez priameho dopadu na zamestnanosť.

Opatrenia na zvýšenie tržieb:

- ZSSK splnila opatrenie zmenou obchodnej politiky spoločnosti a selektívnym zvýšením cestovného (každoročný nárast barému o 5 % ročne až do roku 2013) každoročne zvýšiť tržby o cca 1 300 000,00 Eur. ZSSK plošným zvýšením cestovného (základný cenník) od 01.11.2011 zvýšila tržby o 9,96%. V roku 2012 bez zmeny cestovného v segmente IC vlakov a od 09/2012 po miernom znížení cestovného boli v období od 01.01. do 30.09. 2012 medziročne zvýšené tržby o 5 500 000,00 Eur.
- ZSSK nesplnila úlohu optimalizovať grafikon vlakov osobnej prepravy a v spolupráci so ŽSR, aj polohy zastávok. V rámci GVD 2010/2011 došlo k zvýšeniu priemernej cestovnej rýchlosti oproti GVD 2009/2010 o 1,93%. Zároveň ale došlo k zhoršeniu prípojovosti vlakov oproti GVD 2009/2010 o 21,84% a nebola realizovaná žiadna výstavba nových zastávok, spracované boli len projekty.
ZSSK v rámci GVD 2011/2012 zvýšila priemernú cestovnú rýchlosť oproti GVD 2010/2011 o 0,77 % a zlepšila prípojovosť vlakov v porovnaní s GVD 2010/2011 o 27,73 %.
- ZSSK splnila svoje úlohy z aktívnej obchodnej politiky napraviť deformácie súčasnej tarify a vytvoriť konkurenčnú cenovú politiku tak, aby sa železničná doprava nestala neschopnou konkurencie vo vzťahu k autobusovej doprave. V roku 2011 došlo k zmene pásmového cenníka na kilometrický a odstránené bolo skladanie cestovného od 01.11.2011. V roku 2012 ZSSK začala predávať cestovné doklady cez mobilný telefón pomocou webu a začali platiť nové relačné ceny. Od 01.09.2012 ZSSK pristúpila k zmene filozofie v predaji cestovných dokladov na IC vlaky.
- ZSSK v roku 2011 nesplnila úlohu odpredaja nepotrebných vozidiel a majetku elektronickými aukciami. Úloha bola splnená v roku 2012, kedy bolo odpredaných 15 ks vozňov v hodnote 55 000,00 Eur a na odpredaj bolo schválených 50 kusov železničných dráhových vozidiel.

3 Vyhodnotenie zmluvných vzťahov

3.1 Popis a analýza zmluvného vzťahu medzi objednávatel'om dopravných služieb a poskytovateľom dopravných služieb v aktuálnom modeli financovania dopravných služieb v železničnej osobnej doprave.

Platná legislatíva

Rámcové podmienky poskytovania služieb vo verejnom záujme v železničnej osobnej doprave ustanovilo Nariadenie EP a Rady (ES) č. 1370/2007 o službách vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave (ďalej len „nariadenie“).

Účelom nariadenia bolo vymedziť, ako môžu príslušné orgány v súlade s pravidlami práva Spoločenstva konať v oblasti verejnej osobnej dopravy tak, aby zabezpečili poskytovanie služieb všeobecného záujmu, ktoré by boli okrem iného početnejšie, bezpečnejšie, kvalitnejšie alebo poskytované pri nižších nákladoch ako tie, ktorých poskytovanie by umožnilo samotné fungovanie trhu.

Nariadenia vymedzovalo, čo Zmluvy o službách vo verejnom záujme majú povinne obsahovať okrem iného: vymedzené záväzky vyplývajúce zo služieb vo verejnom záujme, ktoré má poskytovateľ splniť, objektívne a transparentné stanovenie parametrov, na základe ktorých sa majú počítať prípadné platby úhrady a pod.

Doba platnosti zmlúv vo verejnom záujme bola obmedzená a nesmela presiahnuť pätnásť rokov pre služby v železničnej doprave. V prípade potreby vzhľadom na podmienky odpisovania aktív sa mohla doba platnosti zmluvy o službách vo verejnom záujme predĺžiť najviac o 50%.

Národná legislatíva SR upravila podmienky poskytovania dopravných služieb vo verejnom záujme v zákone o doprave na dráhach, ktorý upravuje podmienky poskytovania dopravných služieb na dráhach dráhovými podnikmi, práva a povinnosti dopravcov a cestujúcich vo verejnej osobnej doprave, práva a povinnosti dopravcov a odosielateľov príjemcov vecí v nákladnej doprave, certifikáciu rušňovodičov a verejnú správu v doprave na dráhach. Dráhový podnik je okrem iného povinný poskytovať dopravné služby v rozsahu pridelennej kapacity infraštruktúry a zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme efektívne a za čo najnižšie náklady.

Účelom zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme je zaručiť bezpečné, efektívne a kvalitné dopravné služby za určené cestovné, ich primeranú výkonnosť podľa potrieb dopravnej obslužnosti územia.

Zmluvu o dopravných službách vo verejnom záujme uzatvára objednávatel' dopravných služieb s dráhovým podnikom na tie dopravné výkony, ktoré by ako podnikateľ z hľadiska svojich obchodných záujmov, najmä pre ekonomickú nevýhodnosť, vôbec neposkytoval, alebo neposkytoval v požadovanom rozsahu alebo kvalite, alebo neposkytoval za regulované cestovné, ale ktoré sú potrebné z hľadiska zabezpečenia dopravnej obslužnosti územia.

Zmluva o dopravných službách vo verejnom záujme

Zmluvu o dopravných službách vo verejnom záujme (ďalej len „ZoDSVZ“ alebo „zmluva“) dňa 27.12.2010 uzatvorili SR zastúpená MDVRR SR ako objednávatel' a ZSSK ako dopravca. Zmluva bola uzatvorená na dobu určitú s účinnosťou od 01.01.2011 na obdobie desiatich rokov s možnosťou jej predĺženia na ďalšie obdobie 5 rokov.

Objednávatel' a dopravca uzatvorili predmetnú zmluvu v záujme zabezpečenia nevyhnutných dopravných služieb súvisiacich s verejnou prepravou osôb a vecí a úpravy vzájomných právnych a finančných vzťahov. Cieľom zmluvných strán bolo zaručiť bezpečné, efektívne a kvalitné dopravné služby za určené cestovné a ich primeranú výkonnosť podľa potrieb dopravnej obslužnosti územia železničnou osobnou dopravou v SR.

Objednávatel' objednáva dopravné výkony a do výšky výdavkov schválených na tento účel príslušným zákonom o štátnom rozpočte uhrádza dopravcovi preukázateľnú stratu zo služieb poskytnutých v súlade s ustanoveniami tejto zmluvy.

Hlavným záväzkom objednávatel'a bolo podľa zmluvy objednanie si dopravných výkonov a do výšky výdavkov schválených na tento účel v príslušnom zákone o štátnom rozpočte v roku N a poskytnúť dopravcovi platbu úhrady za poskytovanie služieb podľa zmluvy.

V prvom zmluvnom roku (2011) bola garantovaná úhrada zo štátneho rozpočtu 205 mil. Eur a pozostávala z mesačných zálohových platieb a konečného zúčtovania po ukončení každého roka platnosti zmluvy.

Podľa zmluvy sa dopravca zaviazal poskytovať služby osobnej dopravy v súlade so záväzkami vyplývajúcimi zo služieb vo verejnom záujme stanovenými v ZoDSVZ a v jej 11 prílohách.

Na rok 2011 bol zmluvou dohodnutý garantovaný a objednaný rozsah celkových dopravných výkonov v celkovom objeme 30,3 mil. vlakových km. Objednávateľ mal právo z dôvodov prevádzkových, technických, z dôvodov potrieb dopravnej obslužnosti alebo v súvislosti so schválenou výškou finančných prostriedkov každoročne znižovať alebo rozširovať rozsah výkonov služieb z celkového objemu vlakových kilometrov. V tom prípade mal dopravca právo požadovať celkové prepočítanie zmluvy a príslušné zníženie záväzkov vyplývajúcich zo služieb vo verejnom záujme, v rámci stanovených limitov štátneho rozpočtu.

V súvislosti s kvalitou služieb sa dopravca zaviazal zabezpečiť ročnú mieru spoľahlivosti vo výške 99 % z celkového zmluvne dojednaného počtu východziech vlakov. Mierou spoľahlivosti sa rozumie percentuálny podiel prevádzkovaných východziech vlakov z celkového zmluvne dohodnutého počtu východziech vlakov.

Vlak sa považoval za prevádzkovaný, ak bol vedený v celej alebo aspoň v časti plánovanej trasy; ak bol nahradený vo zvyšnej časti plánovanej trasy náhradnou autobusovou dopravou, resp. preprava cestujúcich bola zabezpečená inými vhodnými a porovnateľnými prostriedkami alebo ak bol vlak v celej trase nahradený autobusovou dopravou.

Vlak sa považoval za neprevádzkovaný, ak odišiel viac ako 60 sekúnd skôr oproti času stanovenému v grafikone; ak odišiel 10 minút pred odchodom alebo po odchode vlaku rovnakej kategórie do rovnakej cieľovej stanice, rovnakou trasou, ktorý zastavuje v rovnakých nácestných staniaciach, alebo po tom, čo mal byť takýto vlak podľa grafikonu vypravený; alebo ak odíde viac ako 60 minút po plánovanom čase odchodu. Tieto podmienky sa vzťahujú na odchody z východzej stanice podľa grafikonu.

Doprovca sa ďalej zaviazal zabezpečiť mieru presnosti vlakov jazdiacich načas vo výške 94% všetkých vlakov uvedených v grafikone.

K zmluve boli k 31.12.2012 uzatvorené tri dodatky. Dodatky okrem iného upravili dopravný výkon na rok 2011 tak, že dopravný výkon v roku 2011 bol navýšený o 1,1 mil. vlakových km na hodnotu 31,4 mil. vlakových km.

Na rok 2012 bol garantovaný a objednaný rozsah celkových dopravných výkonov vo výške 29,35 mil. vlakových km s dohodnutou garantovanou zálohovou úhradou zo štátneho rozpočtu za rok 2012 v sume 199 341 970,00 Eur.

Na rok 2013 je garantovaný a objednaný rozsah celkových dopravných služieb vo výške 29,104 mil. vlakových km a dohodnutá garantovaná zálohová úhrada zo štátneho rozpočtu je 197 559 000,00 Eur.

3.2 Vyhodnotenie dodržiavania podmienok zmluvy za roky 2011 a 2012

Rok 2011

Na základe materiálu „Vyhodnotenie ZoDSVZ za rok 2011 a využívanie prostriedkov zo štátneho rozpočtu poskytnutých na základe ZoDSVZ pri prevádzkovaní dopravy na dráhe“ zaslaného MDVRR SR v auguste 2012 bol dňa 15.10.2012 zmluvnými stranami podpísaný Protokol o vyhodnotení plnenia ZoDSVZ za rok 2011(d ďalej len „protokol“).

V protokole bolo uvedené plnenie opatrení prijatých vo vyhodnoteniach zmlúv o výkone vo verejnom záujme za roky 2007, 2009 a 2010, plnenie ZoDSVZ za rok 2011, akceptácia výsledkov a dohodnuté ďalšie opatrenia.

Zástupcovia ZSSK a MDVRR SR s prihliadnutím na závery auditu ekonomicky oprávnených nákladov a ekonomicky oprávnených výnosov vykonaného auditorskou spoločnosťou z Bratislavy skonštatovali nasledovné:

- Dopravný výkon plánovaný na rok 2011 bol realizovaný (vrátane náhradnej autobusovej dopravy) na 99,53%.
- Tržby z prepravy cestujúcich v rámci ZoDSVZ zúčtované v roku 2011 boli v sume 83 501 807,00 Eur. Ekonomicky oprávnené výnosy celkom zúčtované v roku 2011 boli v sume 322 730 905,00 Eur.
- Celková výška auditovaných ekonomicky oprávnených nákladov dosiahla v roku 2011 sumu 338 911 967,00 Eur.
- Na krytie straty z výkonov vo verejnom záujme za rok 2011 poskytol objednávateľ úhradu v sume 204 999 635,00 Eur.
- Hospodársky výsledok z realizácie objednaných dopravných služieb vo verejnom záujme za rok 2011 kvantifikovaný na báze auditovaných ekonomicky oprávnených nákladov a ekonomicky oprávnených výnosov bola nekrytá strata v sume 16 181 062,00 Eur.
- MDVRR SR si uplatnilo sankcie v sume 2 521,00 Eur a o túto čiastku bola znížená úhrada nekrytej straty.

Kontrolou bolo zistené, že MDVRR SR akceptovalo dosiahnuté výsledky (náklady, tržby, výkony, kvalitu) v plnení ZoDSVZ za rok 2011 a uznalo záväzok 16 178 541,00 Eur vo výške nekrytej straty za dopravné služby vo verejnom záujme za rok 2011.

Vysporiadanie nekrytej straty bolo navrhnuté uskutočniť do 28.02.2013, s prihliadnutím na možnosti štátneho rozpočtu.

Kontrolou bolo zistené, že uznaný záväzok nebol k dátumu ukončenia kontroly uhradený.

Zástupcovia MDVRR SR a ZSSK sa v protokole dohodli na siedmich opatreniach, ktoré súviseli okrem iného:

- So zamedzením vzniku prestojov čakania dráhových vozidiel na údržbu a opravy z dôvodu nedostatočného logistického zázemia zhotoviteľa údržby a opráv resp. technologických postupov zhotoviteľa.
- S radením vozňov špeciálnej stavby (lôžkových a ležadlových) v prípade ich viacnásobného radenia vo vlaku tak, aby v jednotlivých mesiacoch ich zaradenia, každý jednotlivý vozeň nevykazoval obsaditeľnosť nižšiu ako 30%.
- So zavedením systému adresného určenia zodpovednosti za preberanie vozidiel z procesu čistenia, ktorý bude naviazaný na odmeňovací systém daného zamestnanca, tzn. ak vykonaná kontrola zistí, že už prebraté vozidlo z procesu čistenia nezodpovedá štandardom čistoty uvedeným v zmluve, danému zamestnancovi bude uvedený nedostatok zohľadnený v procese odmeňovania.
- S vykonaním opatrení súvisiacich s nastavením systému odmeňovania tak, aby u riadiacich zamestnancov variabilná zložka mzdy bola vo väčšej miere závislá na plnení rozhodujúcich kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov podniku, napr. zvyšovanie počtu prepravených cestujúcich a tržieb z prepravy, zníženie straty z výkonov špeciálnych vozňov, zvýšenie produktivity práce, zníženie zadlženia ZSSK a pod.
- S vykonaním opatrení zameraných na racionalizáciu zahraničných pracovných ciest s cieľom zníženia ich nákladov u technicko-hospodárskych zamestnancov o 5% a pod.

Informáciu o plnení opatrení zaslala ZSSK na ministerstvo v súlade s určenými termínmi. Plnenie niektorých opatrení bolo preverené a výsledky sú uvedené v bode 4 tohto protokolu.

Rok 2012

Protokol o vyhodnotení plnenia ZoDSVZ za rok 2012 podpísali zmluvné strany v júni 2013. V protokole bolo vyhodnotené plnenie opatrení prijatých v predchádzajúcich rokoch, akceptácia výsledkov a dohodnuté ďalšie opatrenia.

Zástupcovia ZSSK a MDVRR SR s prihliadnutím na závery auditu ekonomicky oprávnených nákladov a ekonomicky oprávnených výnosov vykonaného spoločnosťou z Banskej Bystrice skonštatovali že:

- Dopravný výkon plánovaný na rok 2012 bol splnený (vrátane náhradnej autobusovej dopravy) na 100,02%, z toho produktívny dopravný výkon bol splnený na 99,58%.
- Tržby z prepravy cestujúcich v rámci ZoDSVZ zúčtované v roku 2012 boli v sume 79 818 701,64 Eur. Ekonomicky oprávnené výnosy celkom zúčtované v roku 2012 boli v sume 307 073 505,37 Eur.
- Celková výška auditovaných ekonomicky oprávnených nákladov dosiahla v roku 2012 sumu 336 370 613,68 Eur.
- Na krytie straty z výkonov vo verejnom záujme za rok 2012 bola zo strany MDVRR SR poskytnutá úhrada v sume 199 341 970,00 Eur.
- Hospodársky výsledok z realizácie objednaných dopravných služieb vo verejnom záujme za rok 2011 kvantifikovaný na báze auditovaných ekonomicky oprávnených nákladov a ekonomicky oprávnených výnosov bola nekrytá strata v sume 29 297 108,31 Eur.
- MDVRR SR si uplatnilo sankcie v sume 1 091,00 Eur a o uvedenú čiastku bola znížená úhrada nekrytej straty.
- K ZoDSVZ 2011 – 2020 bol v priebehu roka 2012 uzatvorený Dodatok č. 3 zo dňa 20.12.2012, ktorým boli nastavené parametre zmluvy na rok 2013.

Zmluvné strany sa dohodli, že MDVRR SR akceptuje dosiahnuté výsledky (náklady, tržby, výkony, kvalitu) v plnení ZoDSVZ za rok 2012 a uzná záväzok 29 296 017,31 Eur vo výške nekrytej straty za dopravné služby vo verejnom záujme za rok 2012.

Zároveň bolo dohodnuté, že vysporiadanie nekrytej straty sa uskutoční v súlade so ZoDSVZ, najneskôr do 31.12.2014.

Zástupcovia MDVRR SR a ZSSK sa ďalej dohodli na prijatí piatich opatrení súvisiacich okrem iného:

- S vykonaním opatrení smerujúcich k pozitívnemu vývoju salda vyrovnanok vozidiel – koľajové vozidlá – prebeh cudzích vozňov v SR a prebeh vozňov ZSSK v cudzine.
- S potrebou zvýšenia efektívnosti a hospodárnosti ZSSK vyhodnotí efektívnosť a zníženie osobných nákladov z už zrealizovaných opatrení.
- S vyčíslením úspory nákladov z realizácie údržby a opráv vo vlastnej réžii ZSSK za obdobie 2. polroka 2012 v porovnaní s obdobím, keď tieto činnosti pre ZSSK vykonávalo ZSSK CARGO (do 31.07.2013).
- So znížením nákladov na zahraničné pracovné cesty o 5%, najmä v správnom aparáte.
- S predložením informácie o nastavenom systéme odmeňovania generálneho riaditeľa a úsekových riaditeľov a o tom, ako je táto zložka naviazaná na plnenie rozhodujúcich kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov podniku, napr. zvyšovanie počtu

prepravených cestujúcich a tržieb z prepravy, zníženie straty z výkonov špeciálnych vozňov, zvýšenie produktivity práce, zníženie zadlženia ZSSK (do 31.07.2013).

Skutočnosti zistené v súvislosti s plnením niektorých opatrení sú uvedené v bode 4 tohto protokolu.

4 Analýza hospodárnosti a efektívnosti vynakladania verejných prostriedkov

4.1 Hospodárnosť vynakladania verejných prostriedkov poskytnutých ZSSK vo forme neinvestičnej dotácie a hospodárenie s prostriedkami ZSSK

4.1.1 Podnikateľský plán ZSSK na roky 2011 a 2012 nadväzne na niektoré parametre ZoDSVZ

Podľa platných Stanov ZSSK „Predstavenstvo predkladá valnému zhromaždeniu na schválenie raz ročne, najneskôr od skončenia hospodárskeho roka podnikateľský plán“ (účtovným obdobím spoločnosti je kalendárny rok, začínajúci 1. januárom a končiaci 31. decembrom).

Kontrolou bolo zistené, že PS ZSSK Návrh Podnikateľského plánu na rok 2011 schválilo až v septembri 2011, čo nebolo v súlade so Stanovami ZSSK.

Podnikateľský plán na rok 2011, ktorý bol spracovaný podľa Slovenských účtovných štandardov (ďalej len „SAS“), schválil jediný akcionár svojim rozhodnutím z októbra 2011.

Návrh Podnikateľského plánu na rok 2012 bol PS ZSSK schválený v júni 2012, čo nebolo v súlade so Stanovami ZSSK. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že súčasné vedenie ZSSK začalo vykonávať svoju pôsobnosť až ku koncu apríla 2012 a do tohto obdobia Návrh podnikateľského plánu nebol predchádzajúcim PS ZSSK schválený.

Jediný akcionár svojim rozhodnutím zo septembra 2012 schválil Podnikateľský plán na rok 2012, ktorý bol prvý krát spracovaný podľa Medzinárodných štandardov pre finančné vykazovanie (ďalej len „IFRS“).

Podnikateľské plány obsahovali okrem iného základné parametre, marketingové ciele na príslušné obdobie vrátane kvantifikácie tržieb z osobnej prepravy a dopravných výkonov nadväzne na ZoDSVZ, rizikové faktory externé a interné v oblasti nákladov, hrozby v oblasti výnosov, riziká vplývajúce na tržby a pod.

Medzi riziká a významné medzníky, tak ako ich vedenie ZSSK identifikovalo, patrili okrem iného:

Rok 2011

- Redukcia výkonov (zoznam vlakov) na zníženie rozsahu výkonov v osobnej doprave, keď si MDVRR SR objednalo pre rok 2011 výkon vo výške 30,3 mil. vlkm s úhradou zo štátneho rozpočtu (ďalej len „ŠR“) vo výške 205 000 000,00 Eur a cestovný poriadok 2010/2011 bol nastavený na ročný objem výkonov vo výške 32, 431 mil. vlkm s požadovanou úhradou zo ŠR vo výške 231 000 000,00 Eur.
- Rast cien trakčnej motorovej nafty.
- Vyššia cena majetku prevzatého zo ZSSK CARGO a vyššia potreba finančných prostriedkov na prevádzkovanie tohto majetku (potreba cudzích zdrojov).
- Prevádzkový dlh z titulu neuhradenej straty z výkonov zo ZVVZ za predchádzajúce obdobie.
- Vstup nových dopravcov komerčne podnikajúcich v železničnej osobnej doprave.
- Pokles prepravených cestujúcich z dôvodu úpravy cestovného, z dôvodu úpravy cestovného od 01.10.2011, čo predpokladalo odliv cca 300 000 cestujúcich, čo predstavovalo cca 15,3 mil. osobokm - zníženie tržieb cca o 550 000,00 Eur.

Rok 2012

- Pokrytie nákladov tržbami na úrovni 70,0% , z dôvodu vyčlenenia IC vlakov zo ZoDSVZ, v ktorých prestala platiť cenová regulácia a ZSSK stanovila samostatné podmienky využívania jednotlivých druhov cestovného.
- Vstup súkromného dopravcu, ktorý začal v roku 2012 realizovať dopravné služby vo verejnom záujme.
- Neuhradená strata výkonov vo verejnom záujme za predchádzajúce obdobie.
- Nevyhnutná prolongácia všetkých prevádzkových úverov v roku 2012 a vývoj úrokových sadzieb odchylné od plánu.
- Vývoj úrokových sadzieb v porovnaní s plánom a vývojom nákladov na úrokové deriváty vo väzbe na vývoj v Grécku a prípadné predčasné ukončenie (skutočnosti súvisiace s derivátovými operáciami sú uvedené v časti 4 tohto protokolu).
- Vplyv ekonomickej a finančnej krízy na dopyt po službách verejnej železničnej dopravy a prechod na iný druh dopravy.

Kontrolou bolo ďalej zistené, že vyhodnoteniu Podnikateľských plánov v podmienkach ZSSK zodpovedal „Rozbor hospodárenia ZSSK za príslušné obdobie“ (ďalej len „rozbor“), kde výsledok hospodárenia bol porovnávaný k Podnikateľskému plánu ZSSK na rok 2011 a ku skutočnosti za rok 2010, resp. na rok 2012 spracovanému podľa IFRS a ku skutočnosti 2011, vykázané podľa IFRS. Predmetný rozbor vrátane doplňujúcich podrobných analýz a komentárov za príslušné obdobie PS ZSSK na svojich zasadnutiach zobralo na vedomie.

V rozboroch boli zhodnotené kľúčové ekonomické ukazovatele (tržby z prepravy osôb, celková zadlženosť, významné vplyvy na náklady, výnosy, ľudské zdroje a pod.).

Okrem ekonomických ukazovateľov boli v rozboroch zhodnotené aktivity na propagáciu produktov ZSSK, získanie nových a udržanie stálych zákazníkov a pod.).

Kriticky bol zhodnotený stav údržby, prevádzky hnacích dráhových vozidiel vo vlastných opravovniach najmä v súvislosti s prevzatím niektorých pracovísk technicky hygienickej údržby a opravárenskej základne od ZSSK CARGO na základe čoho stúpila náročnosť na realizáciu údržby a opráv dráhových vozidiel v potrebnom rozsahu. (zvýšená potreba zabezpečenia náhradných dielov, ktoré bolo potrebné zabezpečovať podľa zákona o verejnom obstarávaní, čím sa predlžovali termíny odstránenia porúch a pod.).

Negatívne bol zhodnotený aj stav v čistení železničných dráhových vozidiel a zhodnotenie čistenia týchto vozidiel vzhľadom na to, že dlhodobé neriešenie nepriaznivého stavu a podmienok v technicko-hygienickom zázemí pre vykonávanie čistenia dráhových vozidiel malo nepriaznivé dopady pri hygienickej príprave vlakov osobnej dopravy.

V tejto súvislosti bolo kontrolou zistené, že pre splnenie marketingových cieľov boli na roky 2011 a 2012 stanovené konkrétne úlohy s ukazovateľmi, ktoré sú obsiahnuté v Akčných plánoch (ďalej len „AP“) a ich cieľom bolo zabezpečiť zlepšenie kvality poskytovaných služieb.

Z predložených dokladov súvisiacich s vyhodnotením úloh obsiahnutých v AP bolo zistené, že dve úlohy (úloha 1.7. a 1.8) neboli v roku 2011 a 2012 vyhodnocované. ZSSK zdôvodnila uvedený stav tým, že úlohy nevyhodnocovali pre nefunkčnosť počítačového programu „EVOD“, ktorý neumožňoval výber potrebných dát.

Predmetné úlohy ZSSK nahradila novými úlohami, ktoré sú obsiahnuté v Marketingovom pláne na rok 2013 a mesačne sú vyhodnocované.

V prípade úlohy „Dohodnutie prípojov vlak – autobus a následné zabezpečenie zverejnenia v Cestovnom poriadku 2012/2013“ bolo kontrolou zistené, že stanovený ukazovateľ nebol vyhodnotený.

ZSSK túto skutočnosť zdôvodnila novým spôsobom tvorby GVD 2012/2013, kedy bola ZSSK zaslaná objednávka dopravných výkonov novým spôsobom, ktorý definoval presný rozsah dopravných výkonov a spôsob zabezpečenia dopravnej obsluhy presne na jednotlivých traťových úsekoch.

Vzhľadom na rozsiahlosť zmien a časovú náročnosť spôsobu tvorby nového GVD, bola zo strany ŽSR daná podmienka na zapracovanie len tých autobusových prípojov, ktoré sú v čase zadania garantované. Uvedenú podmienku bolo možné, vzhľadom na stanoviská jednotlivých SAD, dodržať len v jednom prípade (SAD Žilina) a preto je v Knižnom cestovnom poriadku (ďalej len „KCP“) 2012/2013 uverejnený len jeden prípoj medzi vlakom ZSSK a autobusovou prímestskou dopravou (na trati Čadca – Skalité).

Podľa vyjadrenia ZSSK, tvorba cestovného poriadku v železničnej osobnej doprave je podriadená objednávke dopravných výkonov zo strany objednávateľa a ďalej sa riadi harmonogramom prác, ktorý každoročne spracúva správca železničnej cesty ŽSR.

Zverejňovanie prípojov v KCP medzi autobusovými a železničnými dopravcami je podľa ZSSK komplikované vzhľadom na stanovené termíny tvorby cestovného poriadku v jednotlivých módoch dopravy (časový nesúlad tvorby a tlače KCP s tvorbou cestovného poriadku dopravcov v prímestskej autobusovej doprave a vzhľadom na to, že nedokážu garantovať vytvorenie prípojných väzieb na jednotlivých prestupných miestach pre ZSSK je neprijateľné zapracovanie takejto informácie do KCP.

ZSSK ďalej uviedla, že pri tvorbe cestovného poriadku spolupracujú s dopravcami v prímestskej autobusovej doprave (SAD), resp. VÚC v záujme vytvorenia kompaktnej a previazanej dopravnej obsluhy vo všetkých regiónoch SR, avšak bez zverejnenia v KCP.

Preukázateľné formy spolupráce ZSSK s hore uvedenými subjektmi sú zhodnotené v bode 4. tohto protokolu.

Kontrolou bolo ďalej zistené, že niektoré úlohy v AP, boli zamerané na aj na zlepšenie hygieny a čistoty vozňa, sociálnych zariadení vo vozňoch, poruchovosti klimatizácie a osvetlenia vo vozňoch, poruchovosti v sociálnych zariadeniach, napr. znížiť počet opodstatnených sťažností a pripomienok zo strany zákazníkov týkajúcich sa hygieny a čistoty vozňa a sociálnych zariadení o 10 % a pod.

Skutočnosť, vrátane odporúčania NKÚ SR, zistené v súvislosti so zabezpečením hygieny a čistenia železničných dráhových vozidiel a kvality cestovania sú uvedené v bode 5 tohto protokolu.

4.1.2 Úhrady platieb, zúčtovanie platieb a zúčtovanie výnosov (úrokov) z poskytnutých prostriedkov štátneho rozpočtu za roky 2011 a 2012

Rok 2011

Podľa ZoDSVZ uzavretej na roky 2011 až 2020 objednávateľ poskytuje dopravcovi úhradu za záväzky vyplývajúce z poskytovania dopravných služieb vo verejnom záujme v železničnej osobnej doprave stanovené v zmluve podľa zákona o doprave na dráhach a to podľa zásady, že platby úhrady v roku N sú dané výškou prostriedkov schválených na tento účel príslušným zákonom o štátnom rozpočte.

V prvom zmluvnom roku bola podľa ZoDSVZ garantovaná úhrada zo štátneho rozpočtu 205 000 000,00 Eur.

Kontrolou bolo zistené, že MDVRR SR v roku 2011, na základe 24 úhrad v čiastkach 8 541 666,65 Eur, poskytlo ZSSK na výkony vo verejnom záujme pri prevádzkovaní osobnej dopravy na dráhe celkovú sumu 204 999 635,00 Eur.

Konečné zúčtovanie poskytnutých finančných prostriedkov medzi MDVRR SR a ZSSK bolo vykonané v októbri 2012 v protokole za rok 2011.

Z protokolu okrem iného vyplynulo, že zmluvní účastníci sa dohodli akceptovať dosiahnuté výsledky (náklady, tržby, výkony, kvalita) a MDVRR SR uznalo záväzok 16 178 541 Eur (konečná suma po odrátaní sankcie vo výške 2 521,00 Eur) vo výške nekrytej straty za výkony vo verejnom záujme za rok 2011. Zároveň bolo dohodnuté, že vysporiadanie nekrytej straty sa uskutoční do 28.02.2013 s prihliadnutím na možnosti štátneho rozpočtu.

Uznaný záväzok nebol k dátumu ukončenia kontroly uhradený.

Ďalej bolo kontrolou zistené, že v januári 2012 ZSSK poukázala čistý výnos z úrokov vo výške 64,35 Eur z osobitného účtu vedenom vo VÚB, a. s. na účet MDVRR SR vedený v štátnej pokladnici.

Rok 2012

Z predložených výpisov príslušných bankových účtov za rok 2012 vyplynulo, že na základe 29 úhrad (24 úhrad v čiastke 8 305 915,00 Eur, jedna úhrada v čiastke 71 933 000,00 Eur, jedna úhrada v čiastke 40 442 202,03 Eur, jedna úhrada v čiastke 44 115 667,28 Eur a dve úhrady v čiastke 0,20 Eur) predstavoval poskytnutý bežný transfer celkom 199 341 970,00 Eur v zmysle ZoDSVZ a 156 490 869,31 Eur bola uhradená nekrytá strata za roky 2004-2008 a 2009-2010.

Z hore uvedeného vyplýva, že v roku 2012 MDVRR SR poukázalo na účty ZSSK celkovú sumu 355 832 839,31 Eur.

V tejto súvislosti bolo kontrolou zistené, že ZSSK listom z januára 2012 požiadala MDVRR SR o poskytnutie preddavku na zabezpečenie plynulej prevádzky a to vo výške dvoch mesačných platieb nad rámec bežne poskytovanej mesačnej platby v prospech ZSSK za úhradu dopravných služieb vo verejnom záujme, bez požiadavky na navýšenie rozpočtu v roku 2012. Dôvodom žiadosti bolo zabezpečenie likvidity ZSSK z dôvodu dočasného nedostatku finančných prostriedkov a plynulej prevádzky.

V predmetnej veci v júli 2013 ZSSK poskytla písomné vyjadrenie, z ktorého vyplýva, že predmetné prostriedky boli z dôvodu dočasného nedostatku finančných prostriedkov použité na vysporiadanie prevádzkových nákladov ZSSK.

Na základe uvedeného MDVRR SR poukázalo v mesiaci február 2012 na príslušné osobitné účty ZSSK celkovú sumu 49 835 492,40 Eur (preddavok nad rámec bežne poskytovanej mesačnej platby v čiastke 33 223 661,60 Eur).

Konečné zúčtovanie poskytnutých finančných prostriedkov medzi MDVRR SR a ZSSK bolo vykonané v júni 2013 v protokole za rok 2012.

Z protokolu okrem iného vyplynulo, že zmluvní účastníci sa dohodli akceptovať dosiahnuté výsledky (náklady, tržby, výkony, kvalita) a MDVRR SR uznalo záväzok 29 296 017,31 Eur vo výške nekrytej straty za výkony vo verejnom záujme za rok 2012 (konečná suma po odrátaní sankcie vo výške 1 091,00 Eur).

Zároveň bolo dohodnuté, že vysporiadanie nekrytej straty sa uskutoční najneskôr do 31.12.2014.

Dňa 29.01.2013 ZSSK vykonala zúčtovanie výnosov (úrokov), ktoré viedla na osobitných účtoch. Čistý výnos vo výške 104,24 Eur poukázala ZSSK z osobitného účtu vedenom vo VÚB, a. s. na účet MDVRR SR vedený v štátnej pokladnici.

Vysporiadanie neuhradenej straty za predchádzajúce obdobia:

- na základe RO MF SR č. 59 z júla 2011 bolo povolené prekročiť limit výdavkov (bežný transfer) v programe 07S (podprogram 07S03 Podpora verejných služieb – prevádzkovanie dopravy na dráhach) vo výške 71 933 000,00 Eur. Predmetným RO MF SR boli zabezpečené finančné prostriedky nadväzne na bod C.11 ÚV SR č. 188/2011 zo dňa 16.03.2011 k programu revitalizácie železničných spoločností,
- na základe RO MF SR č. 100 z decembra 2012 na zabezpečenie vysporiadania bodu C. 12 a čiastočne C. 13 ÚV SR č. 188/2011 – vysporiadanie straty za výkony vo verejnom záujme za rok 2009 (17 042 000,- Eur) a čiastočne za rok 2010 (23 400 202,03 Eur) pre ZSSK,
- na základe RO MF SR č. 121 z decembra 2012 na zabezpečenie vysporiadania bodov C. 8 a C. 13 ÚV SR č. 188/2011 – dovysporiadanie záväzku z nekrytej straty za výkony vo verejnom záujme za rok 2010 pre ZSSK vo výške 44 115 667,28 Eur.

Vykonanými úhradami zanikol záväzok SR, zastúpenej MDVRR SR, v celkovej výške 17 042 000,00 Eur za rok 2009 a 67 515 869,31 Eur za rok 2010 voči ZSSK, ktorý bol uznaný v Protokole o vyhodnotení plnenia Zmluvy o výkonoch vo verejnom záujme pri prevádzkovaní osobnej dopravy na dráhe za rok 2009 a 2010.

4.1.3 Audit ekonomicky oprávnených nákladov a ekonomicky oprávnených výnosov

Nadväzne na príslušné ustanovenie ZoDSVZ, vynaložené ekonomicky oprávnené náklady a výnosy dopravcu dosiahnuté pri plnení záväzku podliehajú auditu v súlade s požiadavkou objednávateľa.

V tejto súvislosti bolo kontrolou zistené, že v septembri 2011 ZSSK s dodávateľom z Bratislavy uzatvorila zmluvu, ktorej predmetom bolo okrem iného overiť súlad výsledkov hospodárenia ZSSK – ekonomicky oprávnených nákladov (ďalej len „EON“) a ekonomicky oprávnených výnosov (ďalej len „EOV“) – pri prevádzkovaní DSVZ v súlade so ZoDSVZ na dráhe na roky 2008 – 2010 (správne malo byť uvedené ZoDSVZ na roky 2011 – 2020) za účtovné obdobie končiace k 31.12.2011.

Za poskytnuté audítorské služby ZSSK uhradila dodávateľovi 4 142,76 Eur s DPH. Správu z overenia súladu EON a EOVS mal dodávateľ poskytnúť ZSSK do 31.03.2012.

Z Výkazu a Správy audítora vypracovaného dodávateľom v júli 2012, čo nebolo v súlade so zmluvou, okrem iného vyplynulo, že Výkaz o výsledku hospodárenia ZSSK (EON a EOVS) pri prevádzkovaní osobnej dopravy na dráhe za účtovné obdobie končiace 31.12.2011 poskytuje verný a pravdivý pohľad v súlade s metodikou výpočtu uplatnenej pri vyhodnotení ZoDSVZ za roky 2008 – 2010 (správne mala byť uvedená ZoDSVZ za roky 2011 – 2020).

Z predložených dokladov ďalej vyplynulo, že celková výška auditovaných EON za rok 2011 bola 338 912 000,00 Eur a EOVS 322 730 900,00 Eur.

Hospodársky výsledok z realizácie objednaných výkonov vo verejnom záujme kvantifikovaný na báze EON a EOVS bol vykázaný vo výške -16 181 100,00 Eur (nekrytá strata).

Zo správy audítora nevyplývali pre ZSSK žiadne riziká a taktiež neboli navrhnuté žiadne odporúčania.

Na overenie EON a EOVS k 31.12.2012 ZSSK v decembri 2012 uzatvorila Zmluvu na audítorské služby so spoločnosťou z Banskej Bystrice. Za poskytnuté audítorské služby ZSSK uhradila dodávateľovi 3 600,00 Eur s DPH.

Zo správy nezávislého audítora vypracovanej v marci 2013 okrem iného vyplynulo, že Výkaz o výsledku hospodárenia ZSSK z poskytnutia DSVZ (EON a EOVS) za rok končiaci

sa k 31.12.2012 je vo všetkých významných súvislostiach v súlade so ZoDSVZ na roky 2011 – 2020.

Z predložených dokladov ďalej vyplynulo, že celková výška auditovaných EON za rok 2012 bola 336 370 600,00 Eur a EOVS 307 073 500,00 Eur.

Hospodársky výsledok z realizácie objednaných výkonov vo verejnom záujme bol vykázaný vo výške – 29 297 100,00 Eur (nekrytá strata).

Zo správy audítora nevyplynuli žiadne riziká a taktiež neboli navrhnuté žiadne odporúčania.

Finančné prostriedky uhradené za hore uvedené audity boli súčasťou EON nadväzne na ZoDSVZ.

4.1.4 Nastavenie ukazovateľov osobnej hmotnej zainteresovanosti vedúcich zamestnancov ZSSK

ZSSK mala pre obdobie 2011 a 2012 schválené Opatrenia k poskytovaniu zmluvných miezd a funkčných pôžitkov – č. 765/2011 a verzia 2_104_ORLZ_v1 účinná od 01.07.2012 (ďalej len „opatrenia“), ktoré boli v PS ZSSK schválené ako dôverný materiál.

Predmetné opatrenia stanovovali pravidlá a podmienky pre poskytnutie zmluvných miezd a funkčných pôžitkov pre zamestnancov ZSSK.

Výplata osobnej hmotnej zainteresovanosti vedúcich zamestnancov bola viazaná na splnenie ukazovateľov osobnej hmotnej zainteresovanosti (ďalej len „OHZ“).

Vedúcimi zamestnancami tak, ako boli uvedení v opatreniach, boli:

- generálny riaditeľ
- riaditeľ úseku obchodu
- riaditeľ úseku ekonomiky
- riaditeľ úseku prevádzky
- riaditeľ úseku služieb
- riaditeľ interného auditu, riaditeľ sekcie a riaditeľ odboru.

V opatreniach bolo schválené, že určené ukazovatele budú sledované za ZSSK celkom a vyhodnotené budú v rámci rozboru hospodárenia ZSSK nárastom. Ukazovatele s ročnou viazanosťou, resp. polročnou za II. polrok budú vyhodnotené po ukončení ročnej závierky hospodárenia ZSSK.

Opatrenia zároveň upravovali rozhodovanie o priznaní výšky hmotnej stimulácie pre jednotlivých vedúcich zamestnancov tak, že v prípade generálneho riaditeľa rozhoduje PS ZSSK a v prípade ostatných zamestnancov rozhoduje generálny riaditeľ s výnimkou riaditeľov sekcií, o ktorých rozhodujú príslušní riaditelia úsekov.

Ku kontrole boli predložené podklady k vyhodnoteniu ukazovateľov OHZ za roky 2011 a 2012 pri poskytovaní zmluvnej mzdy vybraných ôsmich vedúcich zamestnancov ZSSK (podklady k vyhodnoteniu ukazovateľov OHZ, súhrnné tabuľky, mzdové listy, uznesenia PS ZSSK) – generálnych riaditeľov a riaditeľov úseku obchodu, ekonomiky, prevádzky, služieb a údržby.

Z predložených dokladov bolo kontrolou zistené, že v roku 2011 a 2012 ukazovatele OHZ boli nastavené okrem iného na:

- zabezpečenie dosiahnutia výsledku hospodárenia ZSSK vo výške podnikateľského plánu na príslušný rok,
- splnenie objednaného dopravného výkonu a kvalitatívnych parametrov ZoDSVZ na príslušný rok,

- neprekročenie celkovej zadlženosti určenej podnikateľským plánom,
- komplexné plnenie čiastkových úloh vyplývajúcich z pracovnej náplne a Organizačného poriadku v nadväznosti na plánované náklady a tržby,
- zabezpečenie finančnej stability ZSSK vyjadrenej celkovou likviditou,
- splnenie plánovaného počtu prepravených cestujúcich a plánu tržieb podľa ZoDSVZ,
- neprekročenie plánovaných nákladov na IC vlaky,
- zabezpečenie dodržania plánu stavu zásob a pod.

Z vyhodnotenia ukazovateľov OHZ pri poskytovaní zmluvnej mzdy vybraných ôsmich vedúcich zamestnancov okrem iného vyplýva, že v roku 2011 z dôvodu nesplnenia ukazovateľov, resp. čiastočného nesplnenia im neboli krátené finančné prostriedky.

Z príslušných dokladov bolo kontrolou zistené, že v roku 2011, nadväzne na vyhodnotenie ukazovateľov OHZ, ZSSK vyplatila celkovú sumu 592 309,90 Eur, z čoho 216 075,70 Eur bolo vyplatené ôsmim vedúcim zamestnancom (generálny riaditeľ a riaditelia úsekov) a čiastka 376 234,90 Eur bola vyplatená 20 ostatným vedúcim zamestnancom ZSSK (riaditeľ interného auditu, riaditeľ kancelárie generálneho riaditeľa, riaditelia sekcií a riaditelia odborov).

V roku 2012, nadväzne na vyhodnotenie ukazovateľov OHZ, ZSSK vyplatila celkovú sumu 612 507,64 Eur, z čoho 244 490,67 Eur bolo vyplatených 12 vedúcim zamestnancom ZSSK (generálni riaditelia a riaditelia úsekov) a čiastka 368 016,97 Eur bola vyplatená 20 ostatným vedúcim zamestnancom ZSSK (riaditeľ interného auditu, riaditeľ kancelárie generálneho riaditeľa, riaditelia sekcií a riaditelia odborov).

Z vyhodnotenia ukazovateľov OHZ za rok 2012 ďalej vyplýva, že v troch prípadoch došlo ku kráteniu finančných prostriedkov za nesplnenie ukazovateľov OHZ a v siedmich prípadoch boli finančné prostriedky krátené z dôvodu čiastočného splnenia ukazovateľov OHZ.

Kontrolou bolo ďalej zistené, že jedným z piatich opatrení na ktorých sa v júni 2013 v protokole za rok 2012 dohodli zástupcovia MDVRR SR a ZSSK bolo aj opatrenie súvisiace s nastaveným ukazovateľom OHZ.

Do 31.07.2013 mala ZSSK predložiť na MDVRR SR informáciu o nastavenom systéme odmeňovania generálneho riaditeľa a úsekových riaditeľov a o tom, ako je táto zložka naviazaná na plnenie rozhodujúcich kvalitatívnych ukazovateľov a kvantitatívnych ukazovateľov ZSSK (napr. zvyšovanie počtu prepravených cestujúcich a tržieb z prepravy, zníženie straty z výkonov špeciálnych vozňov, zvýšenie produktivity práce, zníženie zadlženia).

ZSSK v júli 2013 doručilo na MDVRR SR požadovanú informáciu, ktorej prílohou boli ukazovatele OHZ generálneho riaditeľa a riaditeľov úsekov ZSSK na rok 2013 zamerané okrem iného aj na splnenie objednaného dopravného výkonu podľa ZoDSVZ, zabezpečenie splnenia plánu tržieb a plánu počtu prepravených cestujúcich podľa marketingového plánu, neprekročiť úverové zaťaženie ZSSK stanovené v podnikateľskom pláne a pod.

Hore uvedené ukazovatele OHZ vedúcich zamestnancov ZSSK sú súčasťou Opatrenia k poskytovaniu zmluvných miezd a funkčných pôžitkov, ktoré schválilo PS ZSSK v novembri 2012.

4.1.5 Náklady na zahraničné pracovné cesty za roky 2011 a 2012 – opatrenia na znižovanie ekonomicky oprávnených nákladov

Z protokolu za rok 2011 okrem iného vyplynulo, že zástupcovia MDVRR SR a ZSSK sa dohodli na prijatí siedmich opatrení zameraných okrem iného aj na racionalizáciu

zahraničných pracovných ciest (ďalej len „ZPC“) s cieľom zníženia ich nákladov u technicko-hospodárskych zamestnancov (ďalej len „TH zamestnanci“) ZSSK o 5%.

Písomné vyhodnotenie predmetného opatrenia vrátane ďalších zaslala ZSSK na MDVRR v januári 2013.

Na základe skutočností zistených počas výkonu kontroly a na základe odporúčania NKÚ SR vypracovalo ZSSK pre MDVRR SR novú informáciu (zosúladenie kategorizácie prevádzkových a TH zamestnancov a následne aj vykázanej sumy na ZPC), ktorú zaslalo objednávateľovi dopravných služieb v júli 2013, t. j. ešte pred ukončením výkonu kontroly NKÚ SR.

V tejto súvislosti bol kontrolou preverený systém zabezpečenia ZPC v podmienkach ZSSK a opodstatnenosť vykonaných ZPC.

Podľa ustanovenia § 145 Zákonníka práce zamestnávateľ poskytuje zamestnancovi za podmienok ustanovených osobitným predpisom cestovné náhrady, náhrady sťahovacích výdavkov a iných výdavkov, ktoré mu vzniknú pri plnení pracovných povinností. Poskytovanie cestovných náhrad upravoval zákon o cestovných náhradách.

ZSSK mala vypracovaný Organizačný postup 2_12_OSP_v1 (ďalej len „OSP 2_12“, ktorý konkretizoval aplikáciu zákona o cestovných náhradách v jej podmienkach.

Nadväzne na ustanovenie § 9 zákona o cestovných náhradách zamestnávateľ mohol poskytovať zamestnancom aj iné a vyššie náhrady, ako ustanovoval tento zákon, pričom ich poskytovanie mohol určiť vo vnútornom predpise. Takýmto vnútorným predpisom bola Smernica 2_40_ORLZ_v2 OS-17, ktorá upravovala poskytovanie cestovných náhrad.

Kontrolou bolo zistené, že s účinnosťou od 01.02.2011 bolo nadväzne na uznesenie predstavenstva ZSSK rozhodnuté, že zamestnancom, ktorí sú vyslaní na ZPC sa nebude poskytovať vreckové.

Do hore uvedeného rozhodnutia v podmienkach ZSSK bola uplatňovaná sadzba poskytnutého vreckového (nenárokovaná náhrada) vo výške do 30 % zo 40 % stravného ustanoveného MF SR pre jednotlivé krajiny.

Z dokladov predložených ZSSK vyplynulo, že v roku 2011 náklady na realizáciu ZPC boli vykázané v celkovej sume 286 515,12 Eur.

Z tejto sumy predstavovali náklady na personál vlakových a rušňových čiat zachádzajúcich v rámci plnenia grafikonu vlakovej dopravy do zahraničných železničných staníc (ďalej len „prevádzkový personál“) čiastku 208 002,99 Eur a čiastka 78 512,13 Eur boli náklady vykázané na 458 ZPC uskutočnených TH zamestnancami ZSSK.

V roku 2012 boli náklady na realizáciu ZPC vykázané k 31.12.2012 v celkovej sume 264 105,00 Eur, z čoho náklady na prevádzkový personál predstavovali čiastku 201 747,08 Eur a čiastka 62 357,92 Eur boli náklady na 345 ZPC uskutočnených TH zamestnancami ZSSK.

Z uvedeného vyplýva, že náklady na ZPC uskutočnené TH zamestnancami boli v roku 2012 v relatívnom vyjadrení nižšie o cca 21,0 % v porovnaní s rokom 2011, čo predstavovalo zníženie o 16 154,21 Eur.

V období od 01.01. do 30.06.2013 boli náklady na ZPC vykázané vo výške 134 521,56 Eur, z čoho náklady na 253 ZPC uskutočnených TH zamestnancami predstavovali 39 117,63 Eur.

Kontrolou dokladov predložených v súvislosti s vyúčtovaním vybraných ZPC (celkom 34 spisov k ZPC uskutočnených v roku 2011 a 2012) bolo zistené, že stravné bolo vyplatené

v súlade s § 13 zákona o cestovných náhradách a v súlade s Opatrením MF SR, ktorým sa stanovujú základné sadzby stravného v Eur alebo v cudzej mene pri ZPC.

Kontrolou dokladov nebol zistený rozdiel medzi skutočným stavom a stavom požadovaným všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Rezervy boli zistené v tom, že vo všetkých kontrolovaných prípadoch neboli priložené pozvánky a program rokovaní. Zistené skutočnosti zdôvodnila ZSSK tým, že chýbajúce pozvánky na rokovania vrátane programu rokovania sú uložené na príslušných útvaroch ZSSK, ktoré cestu uskutočnili.

S účinnosťou od 01.06.2011 generálny riaditeľ ZSSK vydal „Usmernenie GR k realizácii pracovných ciest a porád“ (ďalej len „usmernenie“), ktoré okrem iného malo riešiť obmedzenie ZPC iba na nevyhnutné rokovania, realizáciu ZPC najúspornejším možným spôsobom z pohľadu nákladovosti a realizáciu ZPC jedným zamestnancom a v prípade nevyhnutnej potreby účasti viacerých zamestnancov bolo potrebné uviesť v Smernici na ZPC príslušné zdôvodnenie.

V tejto súvislosti bolo kontrolou zistené, že v Smerniciach pre medzinárodné rokovania v zahraničí pri ZPC, kde sa zúčastnili viacerí zamestnanci na rovnakom mieste, a čase, v niektorých prípadoch dvaja až siedmi zamestnanci ZSSK, nebola ani v jednom prípade táto skutočnosť zdôvodnená a neboli vyhodnotené prínosy z uskutočnených ZPC.– napr. ZPC č. 153, 157, 222, 223, 380, 381/11 a 7, 8, 132, 133, 212 a 213/2012.

Aj keď bol v roku 2012 zistený pokles nákladov ZPC v porovnaní s rokom 2011, plnenie predmetného usmernenia úzko súvisí aj s hore uvedeným opatrením, ktoré prijali zástupcovia MDVRR SR a ZSSK v protokole za rok 2011 a taktiež aj za rok 2012.

Odporúčanie NKÚ SR:

Pred uskutočnením ZPC, z dôvodu preukázateľnosti, zabezpečiť, aby súčasťou Smernice pre medzinárodné rokovanie v zahraničí bolo jej zdôvodnenie vrátane priloženej pozvánky a programu rokovania. Zároveň po ukončení kalendárneho roka vypracovať ročnú správu z uskutočnených ZPC s vyhodnotením ich prínosov v podmienkach ZSSK.

4.1.6 Náklady na swapové operácie (derivátové obchody) za roky 2011, 2012 a k 30.06.2013 – ekonomicky oprávnené náklady

Z dokladov predložených v rámci vykonávanej kontroly bolo zistené, že ZSSK vykazuje vo svojom účtovníctve náklady na swapové operácie a výnosy zo swapových operácií, ktorých vývoj za roky 2011, 2012 a k 30.06.2013 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

tab. č.1

Rok	Náklady na swapové operácie	Výnosy zo swapových operácií	Rozdiel
2011	9 878 930,64 Eur	3 151 091,08 Eur	-6 727 839,56 Eur
2012	12 981 179,00 Eur	6 593 240,00 Eur	-6 387 939,00 Eur
k 30.06.2013	7 277 956,23 Eur	4 537 299,17 Eur	- 2 740 657,06 Eur

Poznámka: Údaje poskytnuté z účtovníctva ZSSK (účet 5672000 a účet 6672000)

Z tabuľky vyplýva, že ZSSK z vykonávania swapových operácií (ďalej len „derivátové operácie“) vykazovala v účtovníctve mínusové hodnoty, teda náklady na tieto operácie boli vyššie ako výnosy z nich (iba v rokoch 2006 a 2007, kedy ZSSK vstúpila do týchto operácií, jej na základe uzatvorených zmlúv plynuli pozitívne peňažné toky).

Cieľom týchto obchodov, podľa vyjadrenia ZSSK, bolo ochrániť spoločnosť pred v tom čase nepretržitým rastom úrokových sadzieb a proti neustálemu rastu s tým spojených finančných nákladov.

Kontrolou bolo ďalej zistené, že ZSSK v roku 2010 a 2012 uzatvorila na niektoré aktivity súvisiace s derivátovými operáciami zmluvy s audítorskou spoločnosťou z Bratislavy (ďalej len „dodávateľ“) ktorých predmetom boli poradenské služby v oblasti finančných derivátových obchodov vrátane poradenstva pri oceňovaní derivátov.

Za poskytnuté služby ZSSK k 30.06.2013 uhradila dodávateľovi 92 778,00 Eur s DPH (podľa zmluvy uzatvorenej v septembri 2012 je celková horná výška celkovej odmeny limitovaná sumou 399 000,00 Eur za akékoľvek a všetky činnosti vykonané dodávateľom do 31.12.2013).

ZSSK okrem uvedených finančných prostriedkov uhradila aj inej externej advokátskej spoločnosti z Bratislavy (pre túto spoločnosť vykonávala hore uvedený dodávateľ poradenstvo ako subdodávateľ služieb do 12.06.2012 – správy z ocenenia finančných derivátov) spolu 49 605,00 Eur s DPH za poradenstvo vykonané v auguste 2011 a v októbri 2011 v súvislosti s derivátovými transakciami.

V tejto súvislosti bolo kontrolou zistené, že niektoré výstupy inej externej advokátskej spoločnosti z Bratislavy a výstupy hore uvedeného dodávateľa vykazujú spoločné znaky a textovo sú totožné, napr. výstup inej externej advokátskej spoločnosť – Ocenenie finančných derivátov a výstup hore uvedeného dodávateľa – Ocenenie finančných derivátov ZSSK. Tieto skutočnosti zistené za obdobie 2011 poukazujú na konanie ZSSK, ktoré nebolo v súlade s § 19 ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy v znení neskorších predpisov.

ZSSK bola požiadaná o písomné vyjadrenie ku kontrolovaným skutočnostiam a zisteným nedostatkom:

- prečo ZSSK uzatvorila aj s externou advokátskou spoločnosťou z Bratislavy zmluvný vzťah v súvislosti so derivátovými operáciami, keď už od decembra 2010 mala ZSSK uzatvorený zmluvný vzťah s hore uvedeným dodávateľom?,
- prečo neboli zabezpečované predmetné úkony priamo cez tohto dodávateľa, ale subdodávateľsky cez ďalšiu externú advokátsku spoločnosť.

Z písomného vyjadrenia ZSSK z augusta 2013 vyplýva, že súčasnému vedeniu ZSSK nie sú známe výhody a úspory zo spolupráce s externou advokátskou spoločnosťou z Bratislavy, uzatvorilo ju predchádzajúce vedenie a preto nie je možné kompetentne sa vyjadriť k dôvodom jej uzatvorenia. Zároveň ZSSK uviedla, že predmetnú zmluvu s touto spoločnosťou ukončila výpoveďou bez udania dôvodu k 12.06.2012.

V období 2011, 2012 a k 30.06.2013 za poradenské služby v oblasti existujúcich derivátových obchodov ZSSK uhradila celkovú sumu 142 383,00 Eur s DPH.

Z výstupov dodávateľa za rok 2011 vyplynuli okrem iného niektoré skutočnosti, napr.

- Všetky derivátové transakcie majú charakter štruktúrovaných úrokových swapov a vzhľadom na to, že ZSSK je v pozícii vypisovateľa opcie (aj keď v niektorých prípadoch tiež v pozícii nakupujúceho) vystavuje to ZSSK v niektorých prípadoch riziku neobmedzených strát v prípade nepriaznivého vývoja trhových podmienok.
- Rizikový profil týchto obchodov nezodpovedá rizikovému profilu zabezpečovacích nástrojov, t. j. úrokového rizika z úverov, čo by znamenalo, že derivát nebol ZSSK prezentovaný v dobrej viere.
- Ziskový potenciál týchto obchodov bol pomerne limitovaný, riziko negatívneho vývoja bolo a zostáva značné.

- Scenáre prezentované predmetnou bankou obsahujú chyby v neprospech ZSSK – na žiadosť ZSSK pobočka banky vypracovala v septembri 2011 návrh reštrukturalizáciu finančného derivátu EurofimaVI (od septembra 2008 zaznamenáva ZSSK výrazné straty z tohto derivátového obchodu).
- Kontrakt s inou bankou nebol uzatvorený podľa medzinárodných štandardov ISDA a neobsahuje presnú definíciu sumy vyrovnania v prípade uplatnenia opcie predčasného ukončenia – v auguste 2011 táto banka vypracovala návrh na uzavretie pozície derivátu Eurofima VII B, ktorého prijatie by viedlo k strate 12 000 000,00 Eur pre ZSSK.
- Obchod s ďalšou bankou predstavuje z krátko-strednodobého hľadiska pre ZSSK vyššie peňažné výdavky ako derivát a ZSSK má nízku vyjednávaciu pozíciu v porovnaní s touto bankou.

Z vyjadrenia ZSSK vyplýva, že v súčasnosti niektoré konštatovania z výstupov dodávateľa sú už prekonané a eliminované.

V období 2011 a 2012 sa PS ZSSK na svojich riadnych rokovaní niekoľkokrát zaoberalo informáciami o existujúcich finančných derivátoch v ZSSK (ďalej len „informácia“) vrátane zabezpečenia externého a právneho konzultanta k predmetnej problematike za účelom predloženia návrhov na optimálne riešenie daného stavu, napr.

- Informácie boli PS vzaté na vedomie a na rokovaní 25.10.2011 bolo prijaté uznesenie č. 195/2011 s viacerými schválenými úlohami.
- Uznesením č. 249 z decembra 2011 zobralo na vedomie informáciu s tým, že predložiť aktualizovanú informáciu bolo uložené do 24.01.2012. Vzhľadom na to, že vo veci nenastali žiadne zmeny, nebola aktualizovaná informácia predkladaná na ďalšie rokovania PS.
- V máji 2012 bolo predmetné uznesenie novelizované a PS bolo uložené predkladať predmetnú informáciu polročne (informáciu PS ZSSK zobralo na vedomie dňa 26.06.2012) a pokračovať v úsilí v rokovaní s bankami v súlade s predloženými návrhmi.
- PS uznesením č. 125 z augusta 2012:
 - zobralo na vedomie materiál „Finančný derivát Eurofima VII B – vysporiadanie uplatnenej opcie zo strany príslušnej banky,
 - schválilo materiál „Finančný derivát Eurofima VII B – vysporiadanie uplatnenej opcie s dotknutou bankou,
 - uložilo zabezpečiť uzatvorenie „Dohody o urovnaní“ s bankou v zmysle predložených podmienok.
- PS na rokovaní dňa 18.12.2012 zobralo na vedomie informáciu o existujúcich finančných derivátoch ZSSK (nebolo prijaté uznesenie).

Kontrolou bolo zistené, že aj v schválenom Podnikateľskom pláne na rok 2012 medzi rizikami v oblasti finančných nákladov bol zaradený aj vývoj nákladov na úrokové deriváty vo väzbe na vývoj v Grécku a ich prípadné predčasné ukončenie.

V tejto súvislosti bol štatutárny orgán ZSSK požiadaný o písomné vyjadrenie okrem iného aj v súvislosti s rozhodnutiami, ktoré súčasné vedenie ZSSK prijalo na zmiernenie rizík z existujúcich finančných derivátov.

Z už uvedeného vyjadrenia ZSSK vyplýva, že v auguste 2012 bol ukončený jeden z finančných derivátov Dohodou o vyrovaní za výhodnejších cenových podmienok ako trhových, čo úplne eliminovalo jeho prípadný negatívny vývoj. Ku koncu roka 2012 ZSSK rozhodla o zafixovaní ďalšieho finančného derivátu (swap operáciou), ktorý bol posledným, ktorý mohol v budúcnosti vykazovať zvýšené finančné riziko.

4.1.7 Náklady na externé právne a poradenské služby za roky 2011 a 2012 – hospodárenie s prostriedkami ZSSK – ekonomicky oprávnené náklady

Z predložených súhrnných dokladov bol kontrolou zistený nárast výdavkov za externé právne a poradenské služby v roku 2012 v porovnaní s rokom 2011, keď náklady na právne a poradenské služby v roku 2011 boli vykázané v sume 847 898,04 Eur s DPH (706 581,69 Eur bez DPH) a v roku 2012 v celkovej sume 1 388 208,73 Eur s DPH (1 165 988,60 Eur bez DPH), čo predstavovalo nárast o 504 310,69 Eur s DPH (459 406,31 Eur bez DPH).

Z celkovej sumy vykázananej v roku 2012 bola čiastka 497 694,00 Eur s DPH uhradená za konzultačné a poradenské služby súvisiace s projektom „Mobilné prostriedky pre prímestskú a regionálnu železničnú dopravu v rámci IDS“ spolufinancovaného z prostriedkov EÚ.

Za I. polrok 2013 boli náklady na právne a poradenské služby vykázané v celkovej sume 1 107 025,90 Eur s DPH (922 521,58 Eur bez DPH), z čoho čiastka 488 505,60 Eur s DPH bola vynaložená za konzultačné a poradenské služby pri realizácii projektu „Obnova parku železničných koľajových vozidiel financovaného v rámci OPD 2007-2013“.

Kontrolou bolo zistené, že za roky 2011 a 2012 prevažnú časť finančných prostriedkov ZSSK uhradila za externé právne, daňové, účtovné služby a poradenské služby súvisiace s prevodom majetku ZSSK CARGO do majetku ZSSK.

Prevod určitej časti majetku slúžiaceho na prevádzku, opravu a údržbu (ďalej len „transakcia“) bol uskutočnený nadväzne na UV SR č. 188 z marca 2011 a na základe rozhodnutia MDVRR SR z augusta 2011.

Na základe uvedeného ZSSK v septembri 2011 uzatvorila so ZSSK CARGO „Zmluvu o mlčanlivosti a úprave určitých práv a povinností“ (ďalej len „zmluva“).

V zmluve sa zmluvné strany dohodli, že ZSSK nahradí ZSSK CARGO určité náklady vynaložené zo strany ZSSK CARGO v súvislosti s transakciou, a to náklady okrem iného aj na:

- na externé právne služby, náklady na externé daňové a účtovné konzultačné služby administratívne poplatky spojené s transakciou najviac v celkovej výške 500 000,00 Eur.

Zároveň bolo v zmluve dohodnuté, že ak sa transakcia zrealizuje, zo strany ZSSK už uhradené náklady nebudú započítané na úhradu kúpnej ceny za predaj časti podniku, ale budú zo strany ZSSK uhradené v prospech ZSSK CARGO nad rámec kúpnej ceny za predaj časti podniku.

V tejto súvislosti ZSSK, na základe štyroch faktúr vystavených v období od novembra 2011 do marca 2012, uhradila ZSSK CARGO spolu 553 876, 23 Eur s DPH (461 563,52 Eur bez DPH) za právne, daňové, účtovné služby a administratívne poplatky, ktoré pre ZSSK CARGO okrem iného poskytla advokátska spoločnosť R z Bratislavy.

Zároveň bolo kontrolou zistené, že ZSSK v súvislosti s prevodom majetku zo ZSSK CARGO do ZSSK uhradila advokátskej kancelárii D z Bratislavy spolu 650 674,00 Eur s DPH (542 228,48 Eur bez DPH).

Z písomného vyjadrenia ZSSK z júla 2013 vyplynulo, že faktúry uhradené advokátskej kancelárii D zahŕňajú aj odplatu za iné poskytnuté služby.

Na základe zistených skutočností a vzhľadom na to, že náklady na tieto služby sú súčasťou EON, NKÚ SR navrhne vykonať kontrolu hospodárenia s prostriedkami ZSSK a ZSSK CARGO so zameraním aj na hospodárnosť a opodstatnenosť vynaložených finančných prostriedkov na právne a poradenské služby.

4.1.8 Stav vo využívaní vlastných administratívnych priestorov a podnájom nehnuteľnosti nadväzne na zistenia NKÚ SR z roku 2007

NKÚ SR v roku 2007 vykonal v ZSSK kontrolu hospodárenia s prostriedkami štátneho rozpočtu poskytnutých na úhradu výkonov vo verejnom záujme pri prevádzkovaní osobnej dopravy na dráhe za roky 2005 a 2006, z ktorej bol dňa 13.07.2007 vypracovaný Protokol o výsledku kontroly (ďalej len „Protokol“).

Z Protokolu vyplynuli okrem iného tieto skutočnosti:

- ZSSK uzavrela v novembri 2005 zmluvu o budúcej nájomnej zmluve s právnickou osobou z Bratislavy, ktorá bola v čase uzavretia zmluvy len budúci leasingový nájomca predmetných nehnuteľností. Nadväzne na ďalšie skutočnosti bola v júni 2006 uzavretá Zmluva o podnájme nehnuteľností medzi ZSSK (podnájomca) a právnickou osobou z Bratislavy (nájomca). Zároveň boli zistené niektoré skutočnosti súvisiace s vlastníckym vzťahom k nehnuteľnostiam na Rožňavskej ul. č.1.
- V súlade s výzvou na uzavretie „Nájomnej zmluvy na základe zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy“ schválilo PS ZSSK na mimoriadnom rokovaní v júni 2006 prenájmom objektu na Rožňavskej ul. č. 1 v Bratislave a uložilo vec predložiť Dozornej rade ZSSK, ktorá návrh schválila v júni 2006.
- NKÚ SR v tejto súvislosti zistil, že vlastné administratívne priestory ZSSK neboli v tom čase využívané, čo poukazovalo na konanie, ktoré nebolo v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy. V čase uzatvorenia hore uvedenej nájomnej zmluvy neboli využívané administratívne priestory na Žabotovej ul. č. 12 o výmere 630,3 m², na Žabotovej ul. č.14 o výmere 643,6 m² a na Železničiarkej ul. č. 2 o výmere 589,8 m².

Nadväzne na hore uvedené nedostatky bolo zistené, že PS ZSSK na svojom riadnom zasadnutí v decembri 2009 uložilo zabezpečiť realizáciu využitia objektov na ul. Žabotova. a ul. Železničiarcka pre vlastnú potrebu s termínom plnenia úlohy do 31.03.2010. Uvedený postup bol zdôvodnený tým, že v tom čase nebolo vhodné objekty na ul. Žabotova a Železničiarcka v Bratislave z ekonomického hľadiska odpredať a neboli vôbec využívané.

V máji 2010, na základe rozhodnutia porady Generálneho riaditeľa ZSSK, z dôvodu úspory nákladov vo vlastnom objekte zabezpečovanej vlastnými zamestnancami a tiež lepšieho využitia v tom čase nevyužitých objektov, bola zriadená nocľážňa na Žabotovej 14 v Bratislave pre vlakový personál (vlakové čaty) a pre potreby ústredného dispečerského pracoviska úseku prevádzky.

Kontrolou bolo zistené, že ZSSK svoje administratívne priestory na Žabotovej č. 12 a Železničiarkej č. 2 naďalej nevyužíva, resp. iba ako nocľážňu.

Dôvodom tohto stavu, tak ako to vyplýva z písomného vyjadrenia ZSSK, je zlý technický stav objektov a ich rekonštrukcia nie je možná vzhľadom na prioritné investovanie do prevádzkových pracovísk na zabezpečenie údržby a prevádzky koľajových vozidiel.

Z uvedeného dôvodu ZSSK plánuje predmetný majetok prenajať, resp. odpredať na základe prijatého rozhodnutia v príslušných orgánoch ZSSK.

Z predloženého rozboru nákladov na objekty na ul. Žabotova 12 a 14 a Železničiarcka 2 vyplýva, že v roku 2011 náklady na tieto objekty boli vykázané v celkovej sume 139 416,95 Eur a v roku 2012 vo výške 284 798,81 Eur (zvýšenie nákladov bolo z dôvodu precenenia majetku vzhľadom na nevyužívanie majetku na ul. Žabotova 12, čo bolo zahrnuté do nákladov jednorázovo).

V roku 2013 sú náklady na hore uvedené administratívne budovy plánované vo výške 121 600,60 Eur.

Z vyhodnotenia ZoDSVZ za rok 2012 okrem iného vyplynulo, že kalkulácia EON ZSSK neobsahovala opravnú položku k nevyužívaným budovám vo výške 364 300,00 Eur.

Na základe Zmluvy o podnájme nehnuteľností na Rožňavskej 1, uzatvorenej medzi ZSSK (podnájomca) a právnickou spoločnosťou z Bratislavy (nájomca) ZSSK za roky 2011 a 2012 uhradila nájomcovi na účet celkovú sumu 1 755 878,20 Eur s DPH (bez nákladov na energie, teplo).

Z hore uvedeného vyplýva, že skutočnosti, ktoré zistil NKÚ SR v roku 2007 v súvislosti s nevyužívaným predmetných administratívnych priestorov pretrvávajú a to aj napriek už uvedeným opatreniam, ktoré ZSSK vo veci doteraz realizovala.

Odporúčanie NKÚ SR:

Vypracovať analýzu ďalšieho postupu hospodárneho nakladania s nevyužívanými administratívnymi priestormi na ul. Žabotovej a ul. Železničiarska z hľadiska finančnej výhodnosti (rekonštrukcia, prenájom, resp. predaj) s ohľadom na úsporu nákladov a taktiež aj na to, že platnosť Zmluvy o podnájme nehnuteľností na Rožňavskej č. 1 je dohodnutá k 26.06.2016.

4.2 Opatrenia prijaté ZSSK na zabezpečenie efektívnej prepravy osôb v systéme dopravnej obsluhy územia a spolupráca s územnými samosprávnymi jednotkami a súkromným dopravcom

Podľa § 20 zákona o doprave na dráhach na zabezpečenie dopravnej obslužnosti objednávateľa (MDVRR SR, VÚC,) dopravných služieb v celoštátnej doprave, v regionálnej doprave a v mestskej doprave zostavujú plány dopravnej obslužnosti (ďalej len „PDO“).

Predmetný zákon zároveň upravuje obsahové vymedzenie PDO okrem iného primeraný rozsah dopravných služieb a spôsob riešenia súbežnej dopravy a zabezpečenia nadväznosti na dopravné služby poskytované inými druhmi dopravy, najmä verejnou autobusovou dopravou.

Predpoklady na aktívnu spoluprácu medzi ZSSK a hore uvedenými subjektmi boli a sú vymedzené v Podnikateľských plánoch, kde v rámci aktivít pre splnenie marketingových cieľov na príslušné obdobie si ZSSK stanovilo úlohy súvisiace okrem iného aj so spracovaním kvalitného cestovného poriadku na základe požiadaviek zákazníkov, štátu a VÚC vrátane aktívnej spolupráce pri jeho tvorbe s VÚC, mestami a obcami.

Kontrolou bolo zistené, že ZSSK pri tvorbe GVD spolupracuje s dopravcami v prímestskej autobusovej doprave (SAD), resp. VÚC (niektoré kontrolované skutočnosti sú uvedené v časti 4 tohto protokolu v súvislosti s plnením úlohy „Dohodnutie prípojov vlak – autobus a následné zabezpečenie zverejnenia v Cestovnom poriadku 2012/2013“).

V GVD na rok 2012/2013 ZSSK, nadväzne na požiadavku MDVRR SR, pristúpila k zavedeniu taktovej systémovej dopravnej obsluhy v jednotlivých regiónoch a podobne je pripravovaný aj GVD na rok 2013/2014. Podľa ZSSK taktový GVD je nástrojom pre stabilizáciu dopravnej obsluhy na jednotlivých traťových úsekoch, čo je prvým krokom ku koordinácii jednotlivých dopravcov v regióne.

Z predložených dokladov bolo kontrolou zistené, že najintenzívnejšie rokovania medzi ZSSK a predsedami VÚC, primátormi miest, samosprávami, zástupcami ZMOS a SAD boli uskutočnené v roku 2011 v súvislosti redukciou výkonov v GDV na rok 2010/2011, za účelom zmiernenia dopadov na obslužnosť územia.

Redukcia (zoznam vlakov) na zníženie rozsahu výkonov v osobnej doprave bola vykonaná nadväzne na ÚV SR. č. 188 z marca 2011. Z celkového počtu 341 vlakov bolo na hore uvedených rokovaní odsúhlasených 89 vlakov a k 252 vlakom nebol zo strany samospráv vyjadrený súhlas.

Napriek ústretovým krokom zo strany ZSSK pri rokovaní so samosprávou bol prezentovaný odmietavý postoj k rušeniu a obmedzovaniu vlakov. Podľa ZSSK zníženie rozsahu výkonov v osobnej doprave je verejnosťou vnímané negatívne a stavia ZSSK do nepriaznivej situácie.

V tejto súvislosti bolo kontrolou zistené, že okrem ZoDSVZ s MDVRR SR uzatvorila ZSSK na príslušný kalendárny rok (2011, 2012 a na rok 2013) ZoDSVZ a prevádzkovaní verejnej osobnej dopravy na trati Zohor – Záhorská Ves s Bratislavským samosprávnym krajom (objednávateľ). Jej predmetom bolo a je záväzok poskytnúť objednávateľovi výkon železničných dopravných služieb v osobnej doprave za určené ceny a záväzok objednávateľa poskytnúť dopravcovi za tieto výkony úhradu.

V marci 2012 ZSSK uzatvorila so súkromným dopravcom – spoločnosťou z Bratislavy Zmluvu o spolupráci vrátane dodatku č. 1. Jej predmetom je vypravenie zákazníkov cestovnými dokladmi vo vnútroštátnej preprave do vlakov na tratiach ŽSR medzi oboma dopravcami vzájomným predajom cestovných dokladov za odplatu.

V súvislosti so zabezpečením efektívnej prepravy osôb v systéme dopravnej obsluhy územia (napr. obsadenosť vlakov) bolo kontrolou zistené, že súčasťou vyhodnotenia ZoDSVZ je vyhodnotenie využitia kapacity vlakov v štruktúre – zoznam vlakov Ex - Zr, EC vlaky, EN, Ex vlaky, REX vlaky, R vlaky, celoštátne osobné vlaky, regionálne osobné vlaky podľa príslušných VÚC.

Nadväzne na uvedené bola ZSSK požiadaná o predloženie prehľadu o vývoji prepravovaných osôb za roky 2011 a 2012 vrátane informácie z akej databázy boli údaje čerpané.

Z písomného vyjadrenia ZSSK z júna 2013 vyplýva, že predaj cestovných dokladov na ZSSK je realizovaný z elektronických predajných zariadení (99,4 %) a manuálny výdaj (cca 0,6 %) a tieto údaje sú automaticky (manuálny výdaj po spracovaní) elektronicky presunuté do štatistickej databázy. Okrem toho ďalším vstupom sú predaje cestovných dokladov na územie ZSSK vydané v zahraničí. Aplikačná podpora systému, v ktorom sa nachádzajú aj štatistické databázy je zabezpečovaná dodávateľským systémom.

Z vyjadrenia ďalej vyplýva, že na infraštruktúre ŽSR premáva denne cca 1 400 vlakov všetkých kategórií. Presná identifikácia cestujúcich vrátane železničných preukazov je možná len v deviatich vlakoch (vlaky kategórie IC a Ex 1502 s povinnou rezerváciou). Pri ďalších cca 90 vlakoch v diaľkovej doprave je možné zakúpenie rezervácie, ale nie je povinné. Nakoľko podiel vlakov, kde by bolo možné takto identifikovať štruktúru cestujúcich a teda aj cestujúcich so železničným preukazom, je veľmi malý. ZSSK nesleduje využívanie železničných preukazov.

5 Hodnotenie kvality poskytovaných dopravných služieb

Jednou zo základných povinností ZSSK je zabezpečenie čistoty vlakov. Spoločnosť vypracovala a prijala základné dokumenty upravujúce prevádzkovo – technické podmienky čistenia osobných, motorových, elektrických vozňov a jednotiek a hnacích dráhových vozidiel, ich štandard čistoty a postup pri vykonávaní kontroly čistoty.

Pre zabezpečovanie čistoty vlakov v kontrolovanom období na celom území SR využívala ZSSK dodávateľské služby od právnickej osoby z Bratislavy (ďalej len „dodávateľ“).

Dodávateľ poskytoval služby na základe dvoch Rámcových dohôd podpísaných v roku 2008, na základe ktorých boli uzatvorené čiastkové zmluvy na vykonávanie čistiacich služieb (prvá za regióny Košice a Žilina a druhá za regióny Bratislava a Zvolen) vyplývajúce z dohodnutého harmonogramu počas platnosti GVD na roky 2010/2011 a 2011/2012 a na poskytovanie ďalších súvisiacich služieb.

ZSSK v roku 2012 vyhlásila verejnú súťaž na predmet zákazky „Čistenie železničných koľajových vozidiel“. Cieľom súťaže bolo rozdeliť Slovensko na štyri regióny a umožniť súťažiť aj menším poskytovateľom čistiacich služieb.

Na základe výsledkov súťaže ZSSK uzatvorila nové Rámcové dohody s rovnakým dodávateľom, ktorý dodával služby čistenia aj v rokoch 2011 a 2012.

Ku každej Rámcovej dohode boli v roku 2011 podpísané dva dodatky, ktorých predmetom bola zmena cenníka jednotlivých čistiacich prác.

Z Rámcových dohôd z roku 2008 vyplýva, že ceny jednotlivých čistiacich prác boli konečné a mali byť platné počas celého dohodnutého obdobia. Ich zvýšenie bolo možné len v prípade, ak by došlo ku zmene všeobecne záväzných právnych predpisov a technických noriem, ktorými by boli stanovené nové bezpečnostné, ekologické alebo iné povinnosti majúce vplyv na výšku ceny. Okrem toho taxatívne vymenovávali požadovaný rozsah vykonávaných čistiacich služieb vo všetkých železničných koľajových vozidlách a riešili čistenie na úrovni regiónov a samostatne za rušňové hospodárstvo a samostatne za vozňové hospodárstvo.

Povinnosťou dodávateľa bolo tiež dohodnúť si priestory na čistenie na vlastné náklady so ZSSK CARGO a ŽSR.

V roku 2011 uhradila ZSSK za čistenie vlakov dodávateľovi celkovú sumu 4 935 840,51 Eur s DPH a v roku 2012 sumu 5 444 519,91 Eur s DPH.

Z predložených dokladov tiež vyplynulo, že v roku 2011 bolo zamestnancami dodávateľa vykonaných 519 275 čistení, ktoré boli preberané zamestnancami ZSSK a v roku 2012 bolo vykonaných 464 465 čistení.

ZSSK v kontrolovanom období postupovala pri preberaní vlakov po vykonaných čisteniach nadväzne na Harmonogram kontroly čistenia, ktorý určoval kontrolu výsledku čistenia zástupcami ZSSK (skontrolovaných malo byť 100% čistenia vykonaného dodávateľom).

Podľa Rámcových dohôd sa ZSSK zaviazala, že po vykonaní čistenia budú vozne prevzaté iba v prípade bezchybného vykonania predpísaných úkonov.

V rokoch 2011 a 2012 ZSSK prevzala všetky vlaky po vykonaní čistenia.

Čiastkové zmluvy upravovali postup pri nedostatkoch zistených pri náhodných kontrolách, ktoré museli byť vzájomne odsúhlasené s dodávateľom.

Z písomného vyjadrenia ZSSK z augusta 2013 okrem iného vyplýva, že náhodné kontroly vykonávali jednotlivé odborné útvary a štatistika náhodných kontrol za celú spoločnosť sa nevedla. V kontrolovanom období ZSSK neuplatnila žiadne sankcie a zmluvné pokuty voči dodávateľovi služieb čistenia v zmysle Rámcových dohôd. Nedostatky riešila spoločnosť upozoreniami na dodržiavanie predpísaných jednotlivých rozsahov čistenia.

ZSSK taktiež v predmetnom období nepreberala vlaky po čistení osobitne určenými pracovníkmi – preberačmi čistenia. Preberanie zabezpečovala určenými kontaktnými zamestnancami – prednostami pracovísk, rušňovodičmi, sprevádzajúcim personálom, majstrami pre vozne a zamestnancami úseku údržby, majstrami údržby a vozmajstrami, ktorí túto činnosť vykonávali popri svojej hlavnej pracovnej činnosti. Evidencia realizovaných výkonov čistenia sa zaznamenávala dodávateľom na denných súpisoch, s rozčlenením na jednotlivé rozsahy a súpravy po vzájomnom odsúhlasení výkonov. Z nich sa spracovávali mesačné sumáre za jednotlivé pracoviská slúžiace ako podklad fakturácie. Kontaktnými

zamestnancami ZSSK pre riešenie prevádzkových problémov s dodávateľom boli určení zamestnanci oddelenia miestnych technológií.

Kontrolou bolo zistené, že dodávateľ čistenia bol držiteľom certifikátu ISO 9001, čo musel dokladovať pri svojej účasti vo verejnej súťaži na dodávku služieb čistenia.

Z vyjadrenia ZSSK vyplýva, že nekontroluje systém kontroly kvality dodávateľa čistenia, nezasahuje doň, ani neporovnávala systém dodávateľa so svojím interným systémom kontroly a ani neskúmala nastavený systém výkonu práce zamestnancov dodávateľa. Pri zistení nedostatku ZSSK dodávateľa vyzvala na jeho bezplatné odstránenie. Zistené nedostatky boli aj predmetom spoločných pracovných rokovaní s dodávateľom čistenia.

V tejto súvislosti bolo kontrolou zistené, že ZSSK mala v kontrolovanom období zavedený vlastný kontrolný systém, ktorého súčasťou bola aj kontrola čistenia dráhových vozidiel. Kontrola čistenia dráhových vozidiel bola zapracovaná do príslušných dokumentov spoločnosti. ZSSK pravidelne vykonávala kontrolu čistenia vlakov v rámci rôznych typov kontrol a ako súčasť plánu kontrol. Výsledky kontrol a zistenia ZSSK boli uvedené v rôznych materiáloch spoločnosti – záznamy z rokovania vedenia spoločnosti, rokovania orgánov ZSSK a ďalších vecne príslušných útvarov.

Z materiálov o kontrole čistenia vlakov vykonanej zamestnancami ZSSK vyplýva, že na čistotu vlakov v rokoch 2011 a 2012 negatívne vplývali, najmä

- nedostatky zapríčinené nedodržaním povinností zamestnancami dodávateľa,
- nedostatky zapríčinené nedodržaním povinností zamestnancami ZSSK, napr.
 - ✓ nedôslednosť pri kontrole skutkového stavu po vykonanom čistení určenými zamestnancami ZSSK – vozňový inšpektor, preberač čistenia, vlakový personál, rušňovodiči,
 - ✓ neevidovanie a nenahlasovanie zistených nedostatkov pri kontrolách,
 - ✓ nepožadovanie plnenia povinností kontrolných zamestnancov ZSSK im nadriadenými zamestnancami,
 - ✓ neriešenie zistených a nahlásených nedostatkov kompetentnými zamestnancami
 - ✓ tolerovaním nedodržiavania predpísaných podmienok Technologického postupu ZSSK,
- skutočnosť, že ZSSK v roku 2011 nevlastnila pracoviská na čistenie vlakov. Tie boli do februára 2012 vo vlastníctve ZSSK CARGO a mali nevyhovujúcu technologickú základňu pre výkony čistenia. Chýbali zakryté čistiace koľaje s potrebným príslušenstvom a zariadeniami na vonkajšie strojné čistenie,
- ZSSK nebudovala nové pracoviská a zariadenia na čistenie vlakov,
- značná časť vlakov bola zastaraná, opotrebovaná, so zlým stavom hygienických zariadení,
- ZSSK nevlastnila ohradené, strážené odstavné koľajiská v železničných staniciach, kde by boli vlaky chránené pred ďalším znečistením mimo prevádzky.

Okrem hore uvedených skutočností bolo kontrolou zistené, že ZSSK dlhodobo uznáva k fakturácií všetky výkony a neuplatňuje sankčné postihy. Nesankcionovanie nedostatkov v čistote a hygiene osobných vozňov zo strany ZSSK nevytvárало predpoklad na zmenu stavu v čistote. Dodávateľ pritom garantuje kvalitu svojej práce certifikáciou podľa ISO 9001. Niektoré prípady znečistenia poukazovali na nahromadenie sa nečistôt v dlhšom období a to aj v nových vlakových súpravách.

Kontrola pri preberaní vlakov po čistení nebola zameraná na celý rozsah dodávaného čistenia a podľa zápisov z vnútorných kontrol ZSSK, cieľom záujmu pri kontrole bol v mnohých prípadoch len stav košov a zotretie podlahy. Kontrolujúci zamestnanci ZSSK neoznamovali nedostatky v čistote určenou formou podľa Technologického postupu. V mesačných hláseniach o nedostatkoch zasielaných prednostami správ bolo vykazovaných

málo nedostatkov, čo nie vždy zodpovedalo realite stavu čistoty. Dochádzalo k nedodržaniu technologického postupu prevádzkového čistenia aj samotného rozsahu čistenia. Z predložených dokladov tiež vyplynulo, že čistenie vlakov trvalo v rozsahu tri, štyri či sedem minút.

V kontrolovanom období nebola vo vlakoch ZSSK vykonaná žiadna externá kontrola čistoty a hygieny zo strany príslušných orgánov SR, napr. Úradu verejného zdravotníctva SR.

Odporúčanie NKÚ SR:

- Zabezpečiť vykonanie nezávislej kontroly čistoty a hygieny osobnej železničnej dopravy Úradom verejného zdravotníctva celoplošne v rámci SR.
- Prehodnotiť zabezpečovanie čistenia vlakov dodávateľským spôsobom a vytvoriť ucelený moderný systém čistenia vlakov, v ktorom bude zahrnuté i čistenie vo vlastnej rézii tam, kde je to technicky realizovateľné.

Prieskumy kvality a rozsahu poskytovaných služieb

Na základe predložených Harmonogramov ankiet a prieskumov na roky 2011 a 2012 boli ku kontrole vyžiadané výsledky ankiet resp. prieskumov, vykonaných ZSSK v rokoch 2011 a 2012. Pravidelná anketa vykonávaná externou firmou raz za tri roky - „Cestovné návyky obyvateľov SR“, ktorej cieľom bolo zmapovanie cestovných návykov širokej verejnosti bola z pôvodného termínu realizácie (jún 2012) presunutá na február 2013.

Preverené boli výsledky nasledovných ankiet:

- zamestnanci 1. Kontaktu – osobní pokladníci,
- spokojnosť zákazníkov so zavedením priameho spojenia Bratislava – Brezno – Bratislava,
- Vysoké Tatry,
- kvalita cestovania vo vnútroštátnych vlakoch,
- kvalita Inter City (IC) vlakov rok 2011 a kvalita IC vlakov rok 2012.

Z výsledkov ankiet vyplynulo, že cestujúci mali záujem najmä o:

- kvalitnejšie a novšie vlaky,
- rozširovanie internetového pripojenia vo vlakoch,
- občerstvenie a dennú tlač v cene cestovného,
- funkčné elektrické zásuvky.

Z vyjadrenia ZSSK vyplýva, že v tejto súvislosti boli vykonané opatrenia ako zavádzanie nových vlakových súprav, zavedenie WIFI internetového pripojenia v 1. triede IC vlakov a ich ďalšie rozširovanie v komerčných vlakoch. ZSSK ďalej ponúka v 1. triede komerčných vlakov 1 nápoj a dennú tlač v cene cestovného a s obnovou vozového parku ZSSK postupne rieši aj funkčnosť elektrických zásuviek vo vlakoch.

V anketách cestujúci najhoršie hodnotili kritérium stav a čistotu hygienických zariadení pričom toto kritérium bolo z hľadiska dôležitosti na prvom mieste. Najlepšie bolo v anketách vyhodnotené správanie sprievodcu, ale uvedené kritérium neskončilo z hľadiska dôležitosti na poprednom mieste.

V tejto súvislosti boli v podmienkach ZSSK navrhnuté odporúčania zamerané na kontrolu funkčnosti WC, sankcionovanie nedostatkov a zavádzať sprísnené opatrenia týkajúce sa hygieny a čistoty vo vlaku a pod.

Nadväzne na uvedené bola v podmienkach ZSSK s účinnosťou od roku 2013 zriadená pracovná funkcia – preberač čistoty vozňov.

Vybavovanie podaní na ZSSK za roky 2011 a 2012

Kontroly boli predložené písomné vyhodnotenia počtov a typov podaní došlých ZSSK. Z predložených dokladov vyplynulo, že evidencia a vybavovanie podaní sa riadi dokumentom – Smernicou „Vybavovanie podaní v ZSSK“. Celý proces vybavovania každého podania bol okrem iného zachytený v Centrálnnej evidencii podaní ZSSK. Prehľad zaevidovaných podaní spracovával Odbor inšpekcie, kontroly a krízového riadenia.

Celkový počet prvotných a opakovaných podaní v roku 2011 bol 2617. Z tohto počtu bolo opodstatnených podaní 1817, pričom opodstatnených podaní s externou opodstatnenosťou bolo 1172 a internou opodstatnenosťou bolo 645.

Podľa typov (zamerania a príčin) podaní bolo najviac zameraných na:

- pohodlie (kultúra cestovania, čistotu súprav a WC, hygiena, kúrenie),
- na čas (dĺžku cestovného času podľa GVD, nedodržanie cestovného poriadku, meškanie vlakov),
- ostatné (pracovný pomer, pomery v organizácii, zneužitie funkcie),
- starostlivosť o zákazníka,
- dostupnosť cestovných dokladov,
- dostupnosť informácií a pod.

V roku 2012 bol celkový počet prvotných a opakovaných podaní 2807. Opodstatnených podaní bolo 1977 z toho s externou opodstatnenosťou bolo zaznamenaných 1262 a s internou opodstatnenosťou 715. Typy podaní boli v roku 2012 v podstate zhodné (kvantitatívne) s rokom 2011.

Najčastejšími porušeniami pre prijatie opatrení voči zamestnancom ZSSK z dôvodu opodstatnených podaní boli neprimerané správanie, nesprávne vydaný cestovný doklad, podaná nesprávna informácia a zanedbanie pracovných povinností. Najčastejšími postihmi zamestnancov boli:

- prémiový postih (64 prípadov v roku 2011, 62 v roku 2012),
- ústne napomenutie (25 prípadov v roku 2011, 26 v roku 2012),
- upozornenie na možnosť výpovede (2 prípady v roku 2011, žiadny v roku 2012),
- uhradenie vzniknutej škody do prevádzkovej pokladnice (po jednom prípade v oboch rokoch).

Zhrnutie

- ZSSK, ktorej sídlo je na Rožňavskej 1 v Bratislave (prenajaté administratívne priestory), je akciová spoločnosť zameraná najmä na prevádzkovanie prepravy osôb na železničnej dráhe. Jediným akcionárom ZSSK je SR. Práva štátu ako jediného akcionára vykonáva MDVRR SR.
- Jediný akcionár mal v kontrolovanom období rozhodujúci vplyv na činnosť a úroveň riadenia vo všetkých orgánoch ZSSK a zároveň vykonával pôsobnosť VZ.
- ZSSK má vypracovanú štandardnú internú predpisovú základňu, ktorá bola primerane aktualizovaná a prístupná príslušným organizačným zložkám v jej pôsobnosti a jej zamestnancom.
- ZSSK nesplnila väčšinu opatrení na zníženie nákladových položiek z programu revitalizácie. Neznížila v plánovanom rozsahu náklady uplatnením elektronických aukcií, zrušením vlakov, zrušením pracovných miest vo vedení spoločnosti a investovaním do majetku spoločnosti v rozsahu vlastných zdrojov.

- Splnené boli opatrenia týkajúce sa zastavenia dopravnej obsluhy železničnou dopravou na vybraných tratiach, zvyšovania cestovného a zavádzania nových služieb zákazníkom.
- MDVRR SR so ZSSK uzatvorilo Zmluvu o dopravných službách vo verejnom záujme na roky 2011 až 2020. Hlavným záväzkom objednávateľa je podľa zmluvy objednanie si dopravných výkonov a do výšky výdavkov schválených na tento účel v zákone o štátnom rozpočte v príslušnom roku a poskytnúť dopravcovi platbu úhrady za poskytovanie služieb. Dopravca sa zaviazal dopravovať zákazníkov na stanovených prepravných reláciách podľa platného GVD v rámci objednaného objemu dopravného výkonu.
- Z výdavkov štátneho rozpočtu boli ZSSK v kontrolovanom období poskytnuté dotácie. V roku 2011 v sume 204 999 635,00 Eur a v roku 2012 v sume 199 341 970,00 Eur.
- MDVRR SR si pre rok 2011 dodatkom č. 1 k zmluve objednalo dopravný výkon v objeme 31,4 mil. vlakových km. Realizovaný dopravný výkon bol v objeme 31 252 108 vlakových km (99,53%). Hospodárskym výsledkom z realizácie zmluvy za rok 2011 bola strata v sume 16 181 062,00 Eur. MDVRR SR protokolom o vyhodnotení plnenia zmluvy za rok 2011 uznalo záväzok v sume 16 178 541,00 Eur (znížený o uplatnené sankcie) a zaviazalo sa stratu uhradiť do konca februára 2013. Uznaný záväzok nebol k dátumu ukončenia kontroly uhradený.
- MDVRR SR si pre rok 2012 dodatkom č. 2 k zmluve objednávalo dopravný výkon v objeme 29,35 mil. vlakových km. Realizovaný dopravný výkon bol v objeme 29 357 991 vlakových km (100,02%). Hospodárskym výsledkom z realizácie zmluvy za rok 2012 bola strata v sume 29 297 108,31 Eur. MDVRR SR protokolom o vyhodnotení plnenia zmluvy za rok 2012 uznalo záväzok v sume 29 296 017,31 Eur (znížený o uplatnené sankcie) a zaviazalo sa stratu uhradiť do konca roku 2014.
- Kontrolou bolo zistené, že Predstavenstvo ZSSK schválilo Návrhy Podnikateľských plánov na rok 2011 a 2012 až v septembri 2011 resp. v júni 2012, čo nebolo v súlade so Stanovami ZSSK.
- V roku 2011, nadväzne na vyhodnotenie ukazovateľov osobnej hmotnej zainteresovanosti, ZSSK vyplatila dvadsiatim ôsmim vedúcim zamestnancom celkovú sumu 592 309,90 Eur. V roku 2012 spolu tridsiatim dvom vedúcim zamestnancom celkovú sumu 612 507,64 Eur.
- V súvislosti s kontrolou zahraničných pracovných ciest (ZPC) bolo zistené, že v príslušných dokladoch súvisiacich s uskutočnením ZPC, kde sa zúčastnili viacerí zamestnanci na rovnakom mieste a čase, nebola ani v jednom prípade táto skutočnosť zdôvodnená a neboli vyhodnotené prínosy z uskutočnených ZPC, čo nebolo v súlade s Usmernením GR ZSSK z júna 2011.
- ZSSK vykazuje vo svojom účtovníctve náklady na swapové operácie. Náklady na tieto operácie boli v kontrolovanom období vyššie ako výnosy z nich.
- Kontrolou bolo zistené, že ZSSK v roku 2010 a 2012 uzatvorila zmluvy s audítorskou spoločnosťou z Bratislavy. Ich predmetom boli poradenské služby v oblasti finančných derivátových obchodov vrátane poradenstva pri ich oceňovaní. Za poskytnuté služby ZSSK k 30.06.2013 uhradila audítorskej spoločnosti sumu 92 778,00 Eur s DPH. Okrem týchto finančných prostriedkov uhradila ZSSK aj advokátskej spoločnosti z Bratislavy spolu sumu 49 605,00 Eur s DPH za poradenstvo vykonané v auguste 2011 a v októbri 2011 (pre advokátsku spoločnosť vykonávala audítorská spoločnosť poradenstvo ako subdodávateľ služieb). Kontrola zistila, že niektoré výstupy advokátskej spoločnosti z Bratislavy a výstupy audítorskej spoločnosti sú textovo totožné. Zistené skutočnosti poukazujú na konanie ZSSK, ktoré nebolo v súlade s § 19 ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy v znení neskorších predpisov. Z vyjadrenia ZSSK vyplýva, že súčasnému vedeniu spoločnosti nie sú známe výhody a úspory zo spolupráce

s advokátskou spoločnosťou z Bratislavy a preto ZSSK k 12.06.2012 ukončila zmluvný vzťah s advokátskou spoločnosťou výpoveďou bez udania dôvodu.

- V roku 2012 došlo k nárastu výdavkov ZSSK za externé právne a poradenské služby v porovnaní s rokom 2011. Prevažnú časť výdavkov uhradila ZSSK v súvislosti s prevodom majetku (technicko-hygienického úseku) od ZSSK CARGO do majetku ZSSK. ZSSK sa so ZSSK CARGO dohodla, že nahradí určité náklady vynaložené zo strany ZSSK CARGO v súvislosti s transakciou okrem iného na externé právne, daňové a účtovné konzultačné služby a administratívne poplatky. Strany sa ďalej dohodli, že ak sa transakcia zrealizuje, zo strany ZSSK už uhradené náklady nebudú započítané na úhradu kúpnej ceny za predaj časti podniku, ale budú zo strany ZSSK uhradené v prospech ZSSK CARGO nad rámec kúpnej ceny za predaj časti podniku. V tejto súvislosti ZSSK, uhradila ZSSK CARGO spolu 553 876, 23 Eur s DPH za právne, daňové, účtovné služby a administratívne poplatky, ktoré pre ZSSK CARGO okrem iného poskytla advokátska spoločnosť R z Bratislavy. Zároveň bolo kontrolou zistené, že ZSSK v súvislosti s prevodom majetku zo ZSSK CARGO do ZSSK uhradila advokátskej kancelárii D z Bratislavy spolu 650 674,00 Eur s DPH. Na základe zistených skutočností a vzhľadom na to, že náklady na tieto služby sú súčasťou EON, NKÚ SR navrhne vykonať kontrolu hospodárenia s prostriedkami ZSSK a ZSSK CARGO so zameraním aj na hospodárnosť a opodstatnenosť vynaložených finančných prostriedkov na právne a poradenské služby.
- Administratívne priestory ZSSK na Žabotovej a Železničiarkej ul. v Bratislave sú dlhodobo nevyužívané, resp. využívané ako nocľazne, z čoho vyplýva, že skutočnosti, ktoré NKÚ SR zistil v roku 2007 pretrvávajú a to aj napriek niektorým opatreniam, ktoré ZSSK v predmetnej veci doteraz realizovala.
- ZSSK pri tvorbe grafikonu vlakovej dopravy (GVD) spolupracuje s dopravcami v prímestskej autobusovej doprave resp. s Vyššími územnými celkami. V GVD na rok 2012/2013 ZSSK pristúpila k zavedeniu taktovej systémovej dopravnej obsluhy v jednotlivých regiónoch a podobne je pripravovaný aj GVD na rok 2013/2014.
- Na základe výsledkov prieskumov spokojnosti zákazníkov vykonaných ZSSK v rokoch 2011 a 2012 kontrola zistila, že najčastejšie vytýkaným nedostatkom v kvalite poskytovaných služieb bola čistota a hygiena vo vlakoch. Čistenie vozidiel vykonávala v kontrolovanom období spoločnosť z Bratislavy, ktorej ZSSK za služby uhradila v roku 2011 sumu 4 935 840,51 Eur s DPH a v roku 2012 sumu 5 444 519,91 Eur s DPH. Kontrolou bolo ďalej zistené, že ZSSK nepreberala vlaky po čistení osobitne určenými pracovníkmi, ale preberanie zabezpečovala zamestnancami, ktorí túto činnosť vykonávali popri svojej hlavnej pracovnej činnosti. Vzhľadom na tento stav ZSSK od roku 2013 zriadila novú pracovnú funkciu – preberač čistoty vozňov.
- Podnety zákazníkov vedie ZSSK v papierovej aj elektronickej forme v zmysle platnej internej smernice. V roku 2011 evidovala ZSSK 645 a v roku 2012 celkom 715 podnetov s internou opodstatnenosťou. Najčastejšími opatreniami voči zamestnancom ZSSK vykonanými na základe podnetov boli prémieový postih, ústne napomenutie a upozornenie na možnosť výpovede.

Vykonanou kontrolou bolo zistených celkom 12 nedostatkov, v dvoch prípadoch boli zistené skutočnosti, ktoré neboli v súlade so Stanovami ZSSK a v jednom prípade zistená skutočnosť nebola v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy, v šiestich prípadoch bolo zistené neplnenie úloh z programu revitalizácie, v jednom prípade s uskutočnením ZPC, ďalej ZSSK nedostatočne kontrolovala vykonávané čistenia vlakov a dlhodobo nevyužívala administratívne budovy vo svojom vlastníctve.

Odporúčania na riešenie zistených nedostatkov:

- Pred uskutočnením ZPC, z dôvodu preukázateľnosti, zabezpečiť, aby súčasťou Smernice pre medzinárodné rokovanie v zahraničí bolo jej zdôvodnenie vrátane priloženej pozvánky a programu rokovania. Zároveň po ukončení kalendárneho roka vypracovať ročnú správu z uskutočnených ZPC s vyhodnotením ich prínosov v podmienkach ZSSK.
- Vypracovať analýzu ďalšieho postupu pri nakladaní s nevyužívanými administratívnymi priestormi na ul. Žabotovej a ul. Železničiarska z hľadiska finančnej výhodnosti (rekonštrukcia, prenájom, resp. predaj) s ohľadom na úsporu nákladov a taktiež aj na to, že platnosť Zmluvy o podnájme nehnuteľností na Rožňavskej č. 1 je dohodnutá k 26.06.2016.
- Zabezpečiť vykonanie nezávislej kontroly čistoty a hygieny osobnej železničnej dopravy Úradom verejného zdravotníctva celoplošne v rámci SR.
- Prehodnotiť zabezpečovanie čistenia vlakov dodávateľským spôsobom a vytvoriť ucelený moderný systém čistenia vlakov, v ktorom bude zahrnuté i čistenie vo vlastnej réžii tam, kde je to technicky realizovateľné.

Protokol o výsledku kontroly vypracovali dňa 19.08.2013

Mgr. Pavol Marko
vedúci kontrolnej skupiny

Ing. Jaroslav Áč
člen kontrolnej skupiny

Ing. Tibor Škula
člen kontrolnej skupiny

Ing. Ivana Kozubíková
členka kontrolnej skupiny

Ing. Igor Blaško
člen kontrolnej skupiny

S obsahom protokolu o výsledku kontroly bol oboznámený dňa: 20.08.2013

Ing. Pavol Gábor
predseda predstavenstva a generálny riaditeľ
Železničnej spoločnosti Slovensko, a. s.

Ing. Ľubomír Húška
podpredseda predstavenstva a riaditeľ úseku ekonomiky
Železničnej spoločnosti Slovensko, a. s.